№ 201 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

22-טער יאהרגאנג. | 28 sierpnia 1929 r. | מיטוואך, כ"ב מנחם-אב תרפ"ט. | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

חיפה אין געפאהר, תל-אביב ווידער אטאקירט,

חולדה עוואקואירט און דעמאלירט, כפר ילדים בעדראהט

רוטענבערג-סטאציע אנגעגריפען, אינזש. רוטענבערג צושלאגען.

בערוהיגענדע דעפעשע פון דער יודישער „אגענץ"-עקזעקוטיווע

קאאירא. 27 (י. ט. א.) נאכט-דעפעשע. היינט 11 פריה האט בן צבי טעלעפאנירט: די אראבער אטאקירען ווייטער די יודישע ישובים און אלע טיילען פון לאנד. דאס בריטישע מיליטער איז צו ווייניג. היינט ביינאכט האבען זיך איבערגע-חזר'ט די אנפאלען אויף די פארשטעט פון ירושלים. חולדה איז דעמאלירט.

די אראבער האבען אטאקירט די רוטענבערג-סטאציע.

חיפה איז אין געפאהר. יודען ווערען ענטוואפענט און ארעסטירט. דער איינציגער אויסוועג איז צו מאביליזירען יודען אין מיליטער.

די אראבער זענען גוט בעוואפענט. זיי בענוצען זיך מיט א מאדערנער מיליטערישער סיגנאליזאציע.

די אראבישע באנדעס האבען אלס הויפט-אינספעקטארען אראבישע רעגירונגס-בעאמטע.

די אנפאלען טראגען דעם כאראקטער פון א פלאנמעסי-גען צוזאמענגעריטען אנגריף. די סיסטעמאטישע אטאקעס זאגען עדות, אז עס איז פערהאן אן אלגעמיינער אויסגעארבייטער פלאן, צו פערניכטען אלע יודישע קאלאניעס.

לאנדאן, 27. (סב.)

מען מעלדעט פון א"י, זענען אראבער אנגעפאלען אויף רוטענבערג'ן און איהם געשלאגען.

קאאירא, 27. (יט"א)

חולדה איז עוואקואירט. עס זענען פערברענט געווארען פיל געבייודעס. אנ-דערע זענען דעמאלירט. עס זענען פער-האן פיל פאלען, וואס די פאליציי איז אויף דער אראבישער זייט. די רעגירונג ווערט אויפגעפאדערט דרינגענד צו שי-קען הילף.

בעם חיפה'ער ים-אויסגוס און נהלל

קאאירא, 27. (יט"א)

און נחלת יעקב קומען פאר אונרוהען.

תל-אביב, 27. (יט"א) נאכט-דעפע-שע. געכטען אווענד האבען זיך בעגייט די אטאקעס אויף תל-אביב. דאס מיליטער צוזאמען מיט דער זעלבסטשוץ שטויסען אפ די אראבער. און שטאט איז פארהאן געגוג שפייז.

לאנדאן, 27. (סב.)

„דעילי הערעלד" ווייזט אן, אז דער איינציגער אויסוועג פון דער שווערער לאגע און א"י איז, צו קומען צו א אויס-גלייך אויפ'ן גרונט פון יושר און רעלי-גיאנס-פרייהייט. די צייטונג גלויבט, אז די ווארבייטער-רעגירונג וועט האבען גענוג כחות צושטאנד צו ברענגען דעם אויס-גלייך.

קאאירא, 27 (סב.)

און ירושלים איז פארגעקומען א בעראטונג פון אלע גענעראל-קאנסולאטען און דער וואלינונג פון פוילישען גענעראל קאנסול זבישעווסקי, וועלכער האט אפ-געגעבען א בערוכט פון זיין אונטערוועגנג בייא דער רעגירונג. עס איז אנגענומען גע-ווארען א רעזאלוציע אויפצופאדערען די ענגלישע אדמיניסטראציע אפצוהיטען דאס לעבען און פערמעגען פון די אויס-לענדער און די קאנסולאטען.

קאאירא, 27. (יט"א)

פון ירושלים ווערט אפגעלייקענט די ידיעה, אז עפולה זאל זיין פערברענט געווארען.

לאנדאן, 27. (יט"א)

פון קאאירא מעלדעט מען, אז „כפר ילדים" איז בעדראהט. די רעגירונג נעמט אן מיטלען צו שיצען די קינדער.

ארעסטירט יוד. ארבייטער אין חיפה.

חיפה, 27. (יט"א)

די מאכט האט ארעסטירט 25 יודישע ארבייטער פון די ראטשילד-מיהלען.

קאאירא, 27. (יט"א)

נאכט-דעפעשע. היינט פארמיטאג איז פארגעקומען א נייער איבערפאל און חיפה. 4 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען. 57 פערוואונדעט. א מחנה אראבער זענען אנגעפאלען אויף „משמר העמק". עס זענען פערהאן פיל קרבנות. די צאהל איז נישט בעקאנט.

דעם אנפאל שלאגט אפ דאס בריטישע מיליטער צוזאמען מיט דער זעלבסט-שוץ.

נייע בלוטיגע שלאכטען אין חיפה.

קאאירא, 27 אויג. (יט"א) חיינט אין דער פרוה האבען די אראבער גע-מאכט א ריזיגע אנגריפען אויף די יודען אין חיפה און אין די פארשטעט. 3 יודען זענען דערהרגעט געווארען. עס זענען דא פיל פערוואונדעטע. דער אנגריף פון די אראבער אויף דעם הר הכרמל איז אפגעשטויסען גע-ווארען דורך דער יודישער זעלבסט-שוץ.

צוזאמענשטויסען אין רומה.

קאאירא, 27 אויג. (יט"א) פון ארץ ישראל מעלדעט מען וועגען נייע ארא-בישע דעמאנסטראציעס און אנפאלען און רמלה. די זעלבסטשוץ שטעלט אנ-געגרישען ווידערשטאנד.

אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

לאנדאן, 27. (יט"א)

אלע מיטגלידער פון דער ציוניסטי-שער עקזעקוטיווע זענען אויפגעפאדערט געווארען תיכף צו קומען קיין לאנדאן אויף אן אויסערגעוועהנליכע בעראטונג.

יוד. ארבייטער-פיהרער איילען קיין ארץ-ישראל

ווארשא, (טל)

די ארבייטער פיהרער פון א"י, וועלכע געפינען זיך אוצט אלס שלוחים פון די דארטיגע ארבייטער - ארגאניזאציעס און פוילען, האבען אפגעהאלטען א בע-ראטונג צוזאמען מיט'ן „החלוץ" אויפ-צופאדערן אלע חברים פון א"י, וואס גע-פינען זיך אוצט און פוילען תיכף אפ-צופאהרען א היים, קיין ארץ ישראל.

וועגען אלע ענינים דארף מען זיך ווענדען אויף דער אדרעס: ווארשא, ארלא 11 וואוינונג 7.

בערוהיגענדע דעפעשע פון דער אגענץ-עקזעקוטיווע

לאנדאן, (יט"א) נאכט -דעפעשע. די עקזעקוטיווע האט צוגעשיקט א דע-פעשע קיין א"י, אז עס זענען געמאכט געווארען אלע שריט צו זיכערען דעם שוץ פון דער יודישער בעפעלקערונג. אויף דער דעפעשע זענען אונטערגע-שריבען: ווייצמאן, מעלטשעט און ווארבורג.

מיליטער און פאנצער אויטאמאבילען קומען אן קיין ארץ-ישראל.

באגדאד. (טעלעגראפיש דורך יטא) 6 ענגלישע פאנצער-אויטאמאבילען זע-נען ארויסגעפאהרען קיין א"י.

קאאירא. (טעלעגר. דורך יטא) שטארקע אפטיילונגען פון ענגלישער קאוואלעריע און פיעכאטע האבען אב-מארשירט קיין א"י.

אויפרוף וועגען שלום אין ירושלים

נישט-יודישע געשעפטען שוין אפען

ירושלים, 27. (יט"א)

דער אראבישער מופטי און דער שטאט פרעזידענט האבען ארויסגעלאזען א אויפרוף צו דער בעפעלקערונג זיך צו פערהאלטען רוהיג.

היינט זענען אויף אלט-שטאט גע-עפענט געווארען די קריסטליכע און מו-סולמענישע געשעפטען.

ווייטערדיגע אנפאלען אין גאנצען לאנד

קאאירא, 27. (יט"א) נאכט-דע-פעשע. די לאגע און א"י האט זיך גוט פערבעסערט. יעדע שעה קומען אן ידיעות וועגען נייע אטאקעס פון פערשידענע טיילען פון לאנד. און דרום ארץ-ישראל זענען אטאקירט געווארען איינ-יגע אגריקולטורעלע דערפער. 5 קאלאניס-טען זענען דער'הרג'עט געווארען.

זענען דא פיל יודישע הרוגים.

ירושלים, 27 (יט"א)

ביים ראקפעלער-מוזעאום זענען ארא-בער בעפאלען 4 יודישע ארבייטער און זיי געוואלט דערשטעכען. איניגע ארא-בישע ארבייטער האבען ארויסגעראטע-וועט זייערע יודישע חברים פון די רוצחים'ס הענד.

ביירוט, 27. (יט"א)

ירושלים איז פיל מיט אנטלאפענע, וואס האבען איבערגעלאזט זייער האב און גוטס אויף הפקר און די קאלאניעס.

קאאירא, 27 (יט"א)

בן צבי טעלעפאנירט פון ירושלים, אז אין גאנצען לאנד קומען ווייטער פאר אראבישע אטאקעס. „מיר ווערען ענט-וואפענט, אבער די אראבער נישט". עס

בן צבי'ס פייערליכע ערקלערונג.

קאאירא, 27. (יט"א) נאכט-דע-פעשע. — בן צבי טעלעפאנירט:

איך ערקלעהר אויף מיין פעראנט-ווארטליכקייט און אויף דער פעראנט-ווארטליכקייט פון אלע יודישע אינסטי-טוציעס, אז די ידיעות די יודען זאלען זיין שולדיג און ארויסרופען די אונרוהען זענען שכר וכזר. איך ערקלעהר פייער-ליך: די א"י רעגירונג טראגט די שולד פאר אלעמען.

דעלעגאציע צום אמעריקאנער פרעזידענט הובער

וואשינגטאן, 27 אויג. (יטא) היינט ווערט ערווארט, אז א דעלעגאציע פון די אמעריקאנער ציוניסטען זאל אויפגענומען ווערען אויף אן אודיענץ ביים פרעזידענט הובער.

א"י רעגירונג שטעלט פאר די געשעהענישען אין א פאלש ליכט

לאנדאן, 27. (יט"א) נאכט - דע-פעשע. — די עקזעקוטיווע האט בעקומען א טעלעגראפישע מיטיילונג, אז נישט קו-קענדיג אויף די פראטעסטען געהען די יודישע צייטונגען ווייטער נישט ארויס, דאגעגען די אראבישע צייטונגען און יא ערלויבט צו ערשיינען. די רעגירונג גיט ארויס טעגליך ביולעטינען, און וועלכע זי שטעלט פאר די געשעהענישען און א פאלשען ליכט. די בעדייטונג פון די גע-שעהענישען ווערט טענדענציעז אפגע-שוואכט. עס ווערען נעבראכט פאלשע ידיעות, און וועלכע די אראבער ווערען נישט דערמאנט אלס אנגרייפער. מען בעקומט דעם איינדרוק, אז די אראבער זענען נישט די שולדיגע.

600 פערוואונדעטע.

פארוז ,27. (יט"א)

דאס יט"א ביורא הערוויסט זיך פון ביירוט, אז די צאהל טויטע גרייכט פון אוצט ביז 600. די ידיעה איז נאך נישט בעשטעטיגט.

דעמאנסטראציע פון אראבער אין דמשק

ביירוט, 27. (יט"א) נאכט-דעפעשע און דמשק איז פארגעקומען א אראבי-שע דעמאנסטראציע, און וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט 45 טויזענד מאן. די יודישע קווארטאלען ווערען בע-וואכט פון מיליטער. די לאגע פון די יודישע קאלאניסטען אויף דער גרענעיץ-פאס פון סוריען און א"י איז א בע-דראהטע.

אן אמעריקאנער שיף זאל אויפנעמען די אמעריקאנער יודישע טוריסטען פון ארץ ישראל

קאאירא, 27. (יט"א) א דעלעגאציע פון די אמעריקאנער יודען, וואס גע-פינען זיך און ארץ ישראל האבען בע-זוכט דעם אמעריקאנער קאנסול און ירושלים און אוהם געבעטען, אז מען זאל ארויסשיקען אן אמעריקאנער שיף, וואס זאל זיי אויפנעהמען א היים קיין אמע-ריקא. דער קאנסול האט זיי צוגעזאגט, אז ער וועט זיך ווענדען דעם פערשטענדי-גען מיט וואשינגטאן.

פערוואונדעט 2 יודישע סטודענטען פון אקספארדער אוניווערזיטעט

קאאירא, 27. (יט"א)

צווישען די חבוץ'ר, וואס זענען בעפא-לען געווארען דורך די אראבער, געפינט זיך אויך דער „בית יתומים" אויפ'ן נאמען פון אוימקין. צוויי יודישע סטודענ-טען פון דער אקספארדער אוניווערזי-טעט זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

טרויער-אקאדעמיע אין זגערזש

זגערזש (טעלעפאניש) נעכטען איז דא פארגעקומען אין דער בליאטעק אויפ'ן נאמען פון דוד פרישמאן א גרויסע טרויער-אקאדעמיע, געווידמעט די בלו-טיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל. אין דער אקאדעמיע האבען זיך בעטייליגט אלע יודען אחן אונטערשיד פון פארטיי און שטאנד.

ס'איז בעשלאסען געווארען מארגען דאנערשטאג איינצואורדנען א הזכרה פאר די טראגיש-אומגעקומענע יודען אין ארץ-ישראל.

עס איז אויך געוועהלט געווארען א קאמיטעט צו קלויבען געלד פאר די גע-ליטענע אין א"י, לויט די דירעקטיווען פון ווארשאווער קהלה.

פאביאניץ אין טרויער

פאביאניץ, (טעלעפאניש) די פאביאניצער קהלה האט נעכטען אוואנד אפגעהאלטען א טרויער-זיצונג צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט אלע פראקציעס.

עס איז בעשלאסען געווארען היינט, מיטוואך פערנאכט צוצוהאלטען אין דער שטאט-שוהל א פראטעסט-פערזאמלונג און אז פון 5 ביז 7 פארנאכט זאלען ווערען געשלאסען אלע יודישע געוועלבער.

די קדושים פון חברון—יודען פון ליטא

קאאירא 27 אויג. (יט"א) די דער'הרג'עטע יודען אין חברון זענען אלע ליטווישע יודען,

ישובה-בוחרים אויפ'ן רוף פון „לאדזשער טאגעבלאט"

אלעקסאנדער (טעל.) אויף דער אויפפאדערונג פון „לאדזשער טאגעבלאט" צו בעטייליגען זיך אנ'ם גרויסען טרויער פון יודישען פאלק, האבען די ישיבה-בחורים פון דער ישיבה „בית ישראל" און אלעקסאנדער גוזר געווען אויף זיך א תענית מארגען מיטוואך. דאס געלד פאר אויסלייזען זיי פונ'ם תענית וועלען זיי אריינשיקען און רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבלאט" אויף די צוועקען פאר די געליטענע און ארץ ישראל.

ריזיגע דעמאנסטראציע פון 50.000 יודן אין ניו-יארק

די דעמאנסטראנטן זיינען ווערן בעוואָרפען מיט בלומען פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג.—ריהרענדע רעדע פון ניו-יארקער בירגערמייסטער וואָקער.—בעת די אויפנאהמע ביי'ם ענגלישען גענעראל-קאנסול האט איינער צום צווייטען נישט גערעדט קיין ווארט.

פאדערונג צונויפצורופען אַ'ן אויסערגעוועהנליכען ציוניסטישען קאנגרעס

ניו-יארק, (יט"א) נעכטען איז אין ניו-יארק פארגעקומען א ריזען-דעמאנסטראציע פון איבער 50 טויזענד יודען, אין וועלכע עס זיינען געגאנגען פראפעסיאנעלע פעראיינען, שול-פארשטעהערשאפטען, רבנים און די נעוו. לעגיאנעסטען, צווישען דער גרויסער מאסע האט זיך פון צייט צו צייט ארויסגעריסען א ספאנטאנישע געוויין: די רבנים זיינען געגאנגען איינגעהילט אין טליתים. די דעמאנסטראנטען האבען צוזאמענגעשטעלט א פראטעסט ... צו דער ענגלישער אמבאסאדע איז געמאכט געווארען ... דער פרעזידענט איהר נישט דעם יודישען ישוב אין ארץ-ישראל? אויב איהר זענט שוואך, מאג ניט אפ דעם מאנדאט! גיט אמעריקא דעם מאנדאט און זי וועט אונז פארטיידיגען.

... נעמענדיג פאר דער געפאהר פון ניו-יארקער שטאט-ראט, איז צו זיי ארויס דער ניו-יארקער בירגערמייסטער מר. וואָקער און מיט רוהרענדע ווערטער האט ער געזאגט:

„זאגט מיר מיט וואס איך זאל אייך העלפען און איך וועל עס טאהן; איך פיהל מיט אייך און איך בין אייך אנגעשלאָסען" ...

צווישען די דעמאנסטראנטען האט זיך געפונען א סך אמעריקאנער ... „הלואי זאל אייער ענגלישען פאלק נישט פאלען די אויסגאבע קללה פון אונזער פאלק".

די דעמאנסטראנטען האבען אנגענומען ...

1) די ענגלישע רעגירונג זאל זיך שנעלסטענס צוריקשטעלען די ארדנונג אין ארץ ישראל, 2) אויפפאדערן די ציוניסטישע וועלט-עקזעקוטיווע, אז זי זאל איינרופען א ציוניסטישען קאנגרעס, וועגען אַן אויסערגעוועהנליכען ציוניסטישען קאנגרעס.

50 חזנים האבען געפאלען א מלא רחמים. ...

אינטערוויוען איי וואשינגטאָן.

ניו-יארק, 27. (יט"א) א דעלעגאציע פון יודישע ארגאניזאציעס איז געפאהרען קיין וואשינגטאן, כדי אויפצוווייזען א אוי-ריאשען נאָאמען פון די אמעריקאנער רעגירונג, בין דער פראטעסט-רעגירונג.

ניו-יארק, 27 אויג. (יט"א) די רעגירונג האט געגעבען צו פארשטעהן אז די לאָנדאָנער ... אמעריקאנער ...

לאָנדאָן, 27 אויג. (יט"א) פעליקס וואָרבורג איז צוריק פון ... אין ארץ ישראל ...

ניו-יארק, 27 (יט"א) ...

די אגענץ פארשטעהער אינטערוויוען

דאָ איז הײנט צונויפגערופען געוואָרען א קאנפערענץ פון אלע יודישע ארגאניזאציעס צוזאמען מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. ...

פערשטאַרפּטער סכסוך

צווישען רודא-פאביאניץ און די צופאהר-שראמזיי

(§) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון פארשטעהער פון ... צווישען רודא-פאביאניץ ... עס איז באשלאָסען געוואָרען ...

—o—

מלוכה-פרעזידענט קומט אין לאדז

(§) נעכטען איז געקומען קיין לאדז דער מלוכה-פרעזידענט ... פון ...

גרויסע פראטעסט-פערזאמלונג אין „התאחדות"

הײנט מיטוואך פונקט 8 אוונט אין לאקאל ... קומט פאר א גרויסע פראטעסט-פערזאמלונג ... אין צוזאמענהאנג מיט די טרויעריגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

דער ועד.

נדבות

פון דער ז-לאָטשינער קאָנגרעגאַציע שול פון יצחק גאלדבערג

פון „בר-כוכבא"

די ריזען דעמאנסטראציע פון די ווארשעווער יודען

דער צוזאג צו דער ענגלישער אמבאסאדע איז נעווען אפגעשלאָסען דורך פאליציי

וואַרשע, (טעל.) ...

די אנגענומענע פראטעסט-רעזאלוציע.

דאס יודישע סוחרים וועגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

וואַרשע (טעל.) הײנט 8 אוונט ווערט אין לאקאל פון פערבאנד פערקומען א געמיינזאמע זיצונג פון דער פערוואלטונג פון קאטיסיע, פרעזעסען און וויצע-פרעזעסען פון די איינצעלנע ... גאניזירען הילף פאר די קרבנות פון די ארץ-ישראל'דיגע געשעהענישען.

קורטאַריום פאר בית-יעקב-שולען

צענעלניאנא 24 טעל. 70-28
פעטראקאווסקא 15 טעל. 70-27
צענעלניאנא 3

א איבעראַשענדע בשורה!

צום שול-יאהר 1929-30 ווערט געעפנט אין צענטרום שטאט צענעלניאנא 3

א צענטראלע בית-יעקב-שולע

אין וועלכע עס וועלען זיין: 1) VIII קל. טעכטער-גימנאזיום, 2) פאר און נאכמיטאגדיגע 7 קל. פאלקס-שולע, 3) ... פאר ערוואקסענע, 4) פאר און נאכמיטאגדיגע פראפעסיאנעל-שולע.

די פערזאמלונגען ... בית-יעקב-שולען ... פון 9-12 און פון 3-6 נאכמ.

אלע חברים פון פערבאנד ציוניסטען-רעוויזיאַניסטען, ארגאניזאציע „מנורה", „ברית תרומפלדר" ווערען אויפגעפאדערט הײנט פינקטליך 4 נאכמ. צו קומען אין לאקאל פון „ברית תרומפלדר" קילינסקיגאַס 60, אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

דער לאקאל-קאמיטעט.

א וואוינונג אויף פולנאצנא 12

פון 3 צימערן און א קוך

מיט אלע בעקוועמליכקייטען פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביים וועכטער, פולנאצנא 12.

אכטונג קירזשנער-מייסטער!

הײנט מיטוואך פינקטליך 8 אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאלודניאווא 4 א דרינגענדע פערזאמלונג מיט זעהר א וויכטיגע טאג-ארדנונג. צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פערזאמלונג ווערן אלע קירזשנער-מייסטער אויפגעפאדערט פינקטליך צו קומען.

די פערוואלטונג
פון קירזשנער-מייסטער-פעראיין פאלודניאווא 4.

הײנט קומען פאר הזכרות

אין די פאלגענדע שוהלען:

9 א זייגער פריה אין דער סינאגאגע אל. קאשטשיושקי 2,
5 א זייגער נאכמיטאג אין דער אלטשטעטישער שוהל וואלבארסקא 20,
" " " " " ווילקער שוהל זאכאדניא 56,
" " " " " וואלינער שוהל וואולטשאנסקא 6
" " " " " „באר מרים" נאווא-זארזשעווסקא 18

די אונטען אונטערגעשריבענע ווירטשאפטליכע פערבאנדען און פעראיינען פאדערן אויף אלע זייערע מיטגלידער צו שליסען זייערע געשעפטען הײנט מיטוואך פון 5 ביז 7 נאכמיטאג כדי צו סאלידאריזירען זיך מיט'ן גאנצען יודענטום אין דער פראטעסט-אקציע געגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.—

אין נאמען פון דער פערוואלטונג פון צענטראלען סוחרים-פערבאנד פיעטריקאווער 10 (—) פרעזעס ע. האפבורסקי,
" " פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד פאלודניאווא 4 (—) ב. ארדינאנס
" " פון קליינהענדלער-פערבאנד אגראדאווא 10 (—) לייבוש ראזענבערג, (—) גרשון האלמאן
" " פון קאלאניאל-קליינהענדלער-פערבאנד צעגעלניאנע 15 (—) וו. אוליגאווער (—) ח. גאטליב
" " פון פרוכט און געמיזע-הענדלער-פעראיין זגערזשער 28 (—) א. שפרויך
" " פון קליינהענדלער-פעראיין פיעטריקאווער 6 (—) יעקב שטרויך.

פעראייניגטער קאמיטעט צו ארגאניזירען די פראטעסט-אקציע געגען די געשעהענישען אין א"י

הײנט, מיטוואך, דעם 28 ד. ח. 5 א זייגער נאכמ. | זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

א גרויסער פראטעסט-מיטינג

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

יודען, בעטייליגט זיך אין דער גרויסער פראטעסט-אקציע! קומט מאסענווייז!

איינטריטס-קארטען צו בעקומען אין ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4), אין „התאחדות" שענקעוויטשא 3-5 און אין טאג פון דער פערזאמלונג ביי דער קאסע.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אין טעג פון שווערען נסיון

פון משה לימאו

אויף יעדען יודישען ווינקעל אין דער גאנצער וועלט איז א שרעקליכער אונרוה בעפאלען און אלץ אין א שרעקליכען קאשמאר איינגעהילט:

אין ארץ-ישראל גיסט זיך יודיש בלוט...

אפילו דער שטן אליין האט עטוואס ערגער נישט געקענט אויסקלערען, און דאס הארץ ווערט אין שרעקליכען קלעם אויפגע-רריקט. דער מוח זאגט זיך אפ צו פערשטעהן, וואס דא קומט פאר, און שווארצע געדאנקען בעדעקען דעם פערשטאנד מיט זייערע פינ-סטערע שאטענס און ס'ענטשטעהט א טיפע וואונד: הכלה אתה עושה? די ווערטער פון אונז אוועקגעריסען די שענסטע האפנונג פון אונזער פער'חושב'טען לעבען און צוזאמען מיט אונזערע קרבנות פערשווינדט אונזער שענסטער טרוים, וואס איז שוין ווירקליכקייט געווארען? —

ניין! טויזענד מאל ניין! דאס זענען קראנקע יאוש-געדאנקען, וואס קומען אין מאמענטען פון פערצווייפלונג — ווען אלץ איז אין טרויער איינגעהילט און קיין אויסוועג זעהט זיך נישט. —

אבער די ארץ-ישראל-געשעהענישען, ווי ביטער זיי זאלען נישט זיין — דערצעהלען גאר וועגען עפעס אנדערש. זיי דערצעהלען וועגען פ א ל ק ס-ה ע ל ד ע ן, וואס זענען מקדש-השם, נישט אויף צו שטארבען, אהן א ציל, אהן פאר וואס און אהן פאר וועמען — נאר בעפליגעלט פון א געטליכען געדראנג צו בעשיצען דאס טייערסטע און הייליגסטע, וואס מיר פערמאגען — און שטארבען אויפ'ן וואך, אזוי ווי ס'פאסט פאר ווירדיגע אייניקלעך פון ר' עקיבא און בר-כוכבא, פון ר' יהודה הלוי און יהודה המכבי.

דאס פערגאסענע יודיש בלוט אין ארץ-ישראל שרייבט אריין נייע שורות אין אונזער געשיכטע, שורות, וואס זענען נאך ביז היינט אונז נישט בעקאנט געווען.

דאס זענען נישט קיין „איכה"-שורות פון ירמיהו, און קיין „על השחיטה" פון ביאליק'ן געוויס נישט — דארט זענען בלוט און טרעהרן פון חורבן — דא איז פריש צאפלדיגע בלוט פון געבורט-וועהען, וואס ברענגט מיט זיך א נייעם גליקליכען לעבען אויף דער וועלט.

דאס זענען די „בדמיך חיי", פון וועלכע עס ווערט בעפרוכטעט דער אויסגעלעזטער ארץ-ישראל-באדען, פאר ווייטערדיגע און ברייטערע ווארצלען און צווייגען פון אונזער אויפגעלעבטען פאלק און זיין אויפגעלעבטען פאטערלאנד!

סער הערבערט סעמועל ביים פרעזידענט מאסאריק

פ ר א ג, (יט"א) דער פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק מא-סאריק האט אויסגענומען אין זיין זומער-רעזידענץ אין טאפאלטשאנקי דעם גטוו. נציב-העליון פון ארץ-ישראל סער הער-בערט סעמועל אויף א לענגערער קאנ-פערענץ.

אין משך פון געשפרעך האט זיך פרעזידענט מאסאריק אינפארמירט וועגען דער לאגע אין ארץ-ישראל, דעם כותל-מערבי קאנפליקט, די בעדייטונגען פון דער „יודישער אגענץ" אין דער לאגע אין דער ציוניסטישער בעוועגונג.

צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל איז הערבערט סעמועל עקסטרא ארויסגערופען געווארען קיין לאנדאן.

א העברעאישע קאטעדער ביים אוניווערזיטעט אין ביירוט

י ר ו ש ל י ם (יט"א) די הינטאריש-פילאלאגישע פאקולטעט ביים אמעריקאנער אוניווערזיטעט אין ביירוט האט געעפענט א קאטעדער פאר העברעאישע שפראך און וויסענשאפט. די קאטעדער וועט בעזעצט ווערען דורך א סירישען אראבער, א תלמיד פון פראפ. הארוויץ (פראנקפורט).

איינגעשטעלט די עפידעמיע פון געלען פיבער אין בראזיליען

פ א ר י ז (יט"א) פון ריא דע זשאנ-ריא מעלדעט מען מיט דער נעזשעלשאפט „דוקעס", אז די עפידעמיע פון געלען פיבער, וואס האט מיט א געוויסע צייט צוריק געהערשט אין בראזיליען, האט זיך איינגעשטעלט און עס ווערען מעהר נישט נאטירט קיין פאלען פון געלען פיבער.

די בלוט-וואנט

פון ש. י. סטופניצקי

שוין זיבען וואכען און חדשים, ווי עס פיהרט זיך א קאמף ארום דער כותל מערבי. אנגעהויבען האט זיך עס מיט דעם, וואס די אראבער האבען אנגע-הויבען בויען א בנין הינטער דער וואנד, האבען ברעה צו עפענען א דורכגאנג אין דער וואנד און דערמיט פערשוואכען, מאכען וואכעדיג דאס אלטע יודישע היי-ליגטום. אבער דאס איז נאר א אויסע-רעד, פערברעכערישער מיטעל מצד די אראבער און פון די, וואס שטעהען הינ-טער זיי. און אמת'ן האנדעלט זיך עס וועגען פיל ערנסטערע און טיפערע עני-נים. עס געהט אום דעם, וואס איצט, גראד ווען דער אויפבוי פון ארץ ישראל נעמט אן ברייטע פארמען, ווען עס האלט דערביי, אז דער גאנצער כלל ישראל זאל אנשטרענגען די כחות פאר'ן אויפ-בוי, — גראד איצט ווילען די אראבער פראוואצירען א סקאנדאל און ברענגען די פראגע פאר דער ברייטער עפענטליכ-קייט. ביז איצט האט זיך זיי לײדער די פראוואקאציע איינגעגעבען. און די גא-סען פון ירושלים גיסט זיך בלוט.

און וואו איז ענגלאנד? וואו איז די גרויסע וועלט-מאכט, וועלכע האט ביז היינט בעוויזען איינצונעמען און בע-הערשען די ווילדסטע פעלקער פון אפ-ריקא, אזיע, אויסטראליען, פארוואס איז זי עפיס פלוצלונג אין ארץ ישראל גע-ווען די אראבער אזוי אונבעהאלפען? די פראגע שטעלען געוויס א סך יודען אין דער גאנצער וועלט און נישט נאר יודען, און דעם בעשטעהט די טראגעדיע, וועגען דעם לוינט זיך א טראכט צו טון.

די ענגלישע רעגירונג האט מאקע גע-געבען די באלפור-דעקלאראציע, האט צוגעזאגט, אבער, די ענגלישע רעגירונג האט דעמאלט געפיהרט מלחמה, האט זיך געפונען אין א שווערער לאגע און איז געווען גרייט אנצונעמען הילף פון וועלכער זייט זי זאל נישט קומען. דעמ-אלט איז איהר די יודישע הילף און די יודישע סימפאטיע אויך געווען וויכ-טיג.

היינט איז שוין די מלחמה לאנג אוועק, מען האט שוין לאנג אן איהר פערגעסען. היינט האט ענגלאנד גאנץ אנדערע אינ-טערעסען. היינט איז איהר וויכטיג צו לעבען בשלום מיט דער מאהמעדאנישער וועלט, ווייל אכציג מיליאן פון איהרע געטריישטע בירגער און אינדיען, סודאן און די פערשידענע אינזלען, זענען מאה-מעדאנער.

ביי אזא לאגע, איילט זיך נישט די ענגלישע רעגירונג צו ערפילען די הבטחות, וואס זי האט געגעבען אין דער דעקלאראציע. זי איילט זיך אפילו נישט צו ערפילען איהר חוב אלס מאנדאט-מאכט. אדרבה, זי זוכט אלע מיטלען און נוצט אויס יעדע געלעגענהייט, אום אפ-צושלעפען.

אט און דער פאליטיק פון דער רעגי-רונג ליגט דאס גרויסע אומגליק, און דאס וויסען די אראבישע העצער אין פאלעסטינא און דערפאר ערלויבען זיי זיך אזוי פיל. אבער די לעצטע געשע-הענישען האבען שוין איבערגעפילט די מאס. אויף אזא פראוואקאטארישער חוצפה האט מען זיך נישט געקענט ריכ-טען און דאס האט שוין איבערגעפילט די מאס.

און ירושלים גיסט זיך בלוט! די ידיעה איז אדורך, ווי א פייער דורך דער גאנצער יודישער וועלט, אומעטום, וואו עס קלאפט נאך א יודישער דופק, אונ-אפהענגיג, צו וועלכער פארטיי און ריכ-טונג ער זאל נישט געהערען, האט די ידיעה ארויסגערופען א טיפען טרויער. פערביטערונג און פראטעסט. מיר זענען אין אונזער געשיכטע געוועהנט צו בלוט-פערגיסונג. נישטא קיין ווינקעל אין דער וועלט, וואו עס האט זיך נישט געגאסען יודיש בלוט. דער הייליגער בארג פון ירושלים איז געווען אויסגעווייקט פון יו-דיש בלוט. אבער דאס אלץ איז געשעהן אין די אלטע גרויע צייטען, אדער אין לענדער, וואס געפינען זיך אין הענד פון מושלים רשעים, פון פינסטערע הער-שער, אבער, אז דאס זאל געשעהן אין אונזער צייט, אונטער'ן שוץ פון די „מלכי חסד", האט קיינער נישט ער-ווארט. און דערפאר איז דער פערדרוס אזוי גרויס, דערפאר טראגט זיך דער פראטעסט אזוי מעכטיג דורך דער וועלט.

אַנ'אלטע אינדיאנער לעגענדע דער-צעהלט, אז דער לייב, דער מלך פון די חיות, קומט ארויס פון דער מוטער'ס לייב טויט. אבער ווען די מוטער דער-זעהט איהר קינד טויט פאר איהרע פיס, הויבט זי אויף אזא געשריי, אז עס ציט-טערן אלע בוימער אין וואלד און פון דעם געשריי ערוואכט דאס קינד צום לעבען און עס וואקסט אויס דער מעכ-טיגער לייב, פאר וועלכען עס ציטערן אלע חיות אין וואלד.

אויך דער גור אריה יהודה זעהט אויס אין דער וועלט, ווי ווען ער וואלט געווען טויט-געבוירען. עפיס טוט זיך ביי אים אלץ אזוי לאנגזאם, אזוי פערשלאפען, עפעס איז ער אזוי אונבעהאלפען. אבער ווען ער דערהויבט זיין שטים, ווען דער הקול קול יעקב לאזט זיך הערען אין דער וועלט, ציטערן אלע חיות אין וואלד און אפילו דער ענגלישער לייב וועט מוזען אויפוואכען און אויפציטערן פון זיין פלעגמאטישער רוה און גלייכגילטיגקייט.

און גאנץ ארץ ישראל גיסט זיך בלוט. עס איז זעהר טרויעריג. מיר האבען גאר נישט קיין ווערטער אויסצודריקען אונזער צער און צאר'ן. אבער מיר פאַ-לען ביי זיך נישט אראפ. אויך אין דעם פאל גלויבען מיר אין דעם אלטען „בדמיך חיי", וואס דער נביא האט אויס-גערופען. און מיר שוקען אונזער גרוס די העלדישע פערטיידיגער פון יודישען כבוד און יודישען רעכט.

אויב ביז איצט האט די וואנד געהייסען די הייליגע וואנד, די טרעהרען-וואנט ווערט זי איצט די בלוט-וואנד אין איהר קדושה ווערט פערדאפעלט, ווייל בלוט איז שטארקער, ווי טרעהרען.

—0—

די אמעריקאנער יודען אין ארץ-ישראל

וואס זיי האבען אויפגעטון פאר'ן ישוב, חוץ דאס געבען געלד? — א בעזוך אין א קאלאניע פון אמעריקאנער יודען.

מען שרייבט די לעצטע טעג פיל וועגען די קרבנות פון אמעריקאנער יודען אין ארץ ישראל. עס וועט דערום זיין אינטערעסאנט צו הערען, וואס אונזערע ברידער פון יענער זייט ים האבען געלייסטעט פאר א"י חוץ דאס געבען געלד. דער ארטיקעל איז געשריבען געווארען קורץ פאר די טרויעריגע געשע-הענישען. — די רעד.

עס איז כמעט געווען ווי אנ'אנגענו-מענע זאך, אז די אמעריקאנער יודען בעטייליגען זיך אינ'ם אויפבוי פון ארץ-ישראל בלויז מיט געלד-מיטלען און די מזרח-אייראפעאישע יודען מיט מענשען-מאטעריאל. מען האט געזאגט די פאר-שטעלונג אז דער סענטימענטעם צו ארץ-ישראל דערגרייכט דעם אמעריקאנער יודען ביז צו דער קעשענע און ביים פוי-לוש-רוסישען יודען — צום הארץ. פלוצ-לונג ווייזט זיך גאר ארויס, אז נישט אלע אנגענומענע אמת'ען זענען טאקע אמת, אז אויך אין דעם פאל האבען מיר

(ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון מנשה אונגער.

א מעות געהאט.

נאך מיט א יאהר צוריק האב איך אמאל בעגעגענט א חלוץ אין עמק ארביי טענדיג אין עין חרוד, און ווי פערוואונ-דערט זענען מיינע אויסלענדישע בעגלייטער געווארען, ווען איך האב זיי דער-צעהלט, אז אט דער חלוץ, וואס פיהרט אזוי שעהן דעם אקער אויפ'ן פעלד, איז א בחור פון משיקאגא, האט פערענדיגט אנ'אוניווערזיטעט און איצט איז ער א חבר אין דער קבוצה „עין חרוד". אבער מען האט די אלע ערשיינונגען געהאלטען פאר אויסנאהמס-פאלען. ווי גרויס דארף זיין די שמחה, אז מיט אמאל ווייזט זיך גאר ארויס, אז א גאנצע קאלאניע אין ארץ-ישראל איז פארהאן, וואס בעשטעהט פון אמעריקאנער יודען, נישט בלויז, וואס זיי האבען געלד געגעבען, נאר טאַ-קע אליין, בפועל ממש, געקומען אהער און לעבען אין דער קאלאניע, וואס הייסט „רעננה".

און „חשרון" ליגט די נייע קאלאניע, אין הארץ פון נייעם יודישען פרדסים-ישוב, וואו אלץ איז נאך ענג און האלט נאך „אין ווערען", אין א געגענד, וואו דיין אויג גיט א בליק, זעהסטו פאר דיר א נייעם יודישען פונקט, אזוי ווי זיי וואלטען אונטער נאכט אויס-געוואקסען. אט האסטו דיר: הרצליה, עיר שלום, מודיאל, רמתים, כפר סבא, עין חי, גן חיים, און אין מיטען רעננה. און די סימנים פון איין קאלאניע צו דער צוויי-טער זענען אנזעהעוודיגע, נאהענט צו דער קאלאניע זענען די פעלדער שוין פערפלאנצט מיט יונגע באַרעם. וואס ווייטער איז דער באדען וויסט און אויף א סך מקומות טרעפט איהר נאך זיצען בעדואינער שבטים מיט זייערע סטאדעס שאף און רינדער, וועלכע דערנעהערען זיך פון די אויסגעטרוקנטע דערנער און די קעמלען עסען געשמאק די שטעכיגע קאק טוס-בוימער.

אויך רעננה האט די זעלבע סימנים. וואס נעהנטער איך בין צוגעקומען צו דער קאלאניע, אלץ מעהר האט מען שוין אנגעזעהען צייכענס פון א ניי לעב-ען, צייכענס פון א וואקסענדיגען ישוב אונבעראל זעגען ווי שאך-ברעטלעך פער-פלאנצט די יונגע באַרעם אין איך מוז מודה זיין, אז פאר דעם מענשליכען אויג זענען די יו..ע באַראַרעס מיט א טומטערישען אויסשטעלען א סך שעה-נער ווי אלטע באַרעס. און דער צייט ווען רוימע ... [illegible] איהרע צוויי גען נישט אראפ ... [illegible] זיך דער שאפער מיינער ... [illegible] אין אט האט ער מיר שוין ארויסגעפירט אין דער קאלאניע רעננה אין דער גרעס-טער גאס פון גאנץ ארץ ישראל (רעננה בעשטעהט נאר פון איין לאנגע גאס). ביים טויער פון דער קאלאניע געפינט זיך א מאדערנע אויפשריפט, אז שבת און יום-טוב טאר מען נישט אריינפאהרען מיט קיין וועגענער אין דער קאלאניע און בכלל עפענטליך מחלל שבת זיין איז שטרענג פערבאטען. אזא ענגלישער אויפ-שריפט האט זיך אמאל אויך געפונען מיט יאהרען צוריק אין תל-אביב און היינט האט מען דאס אראפגענומען. און

(ענדע פון זייט 5)

וואס שרייבט די פאריזער פרעסע

וועגן די לעצטע געשעהענישן אין ארץ-ישראל

פ א ר י ז, (יט"א)

די בעקאנטע פאריזער צייטונג „קאַ-טידיען" האט פערעפענטליכט א לייט-ארטיקעל, געווידמעט די לעצטע געשע-הענישען אין א"י. די פראנצויזישע צייטונג בעשולדיגט שארף די ענגלישע פאַ-ליטיק און ווארפט איהר פאר מיטסברוי-כען מיט דער ציוניסטישער אידעע, כדי צו שטארקען ענגלאנדס-איינפלוס אויף דעם נאהענטען מזרח. דער לאזונג פון דער „יודישער נאציאנאלער היים" איז אויסגענוצט געווארען אלס אויסרייד, כדי צוצונעהמען ביי פראנקרייך דעם דרום-טייל פון סיריען.

די יודישע היים האט געקאנט געשאַ-פען ווערען אויך אין די ראהמען פון גרויס-סיריען, און אוהנע נאטירליכע גרעניצען פון דעם ים-אויסגוס. און אלעקסאנדרעטא ביז דעם רויטען-ים (ים סוף) אונטער דעם פראנצויזישען מאנ-דאט. פראנקרייך האט דאס רעכט צו בעשוצען דאס נייע געשאפענע יודישע לאנד, דערמיט מעהר, ווייל זי האט גע-שענקט די יודען עמאנציפאציע אין 1789, אין ערשטען יאהר פון דער גרוי-סער פראנצויזישער רעוואלוציע, בעת ענגלאנד האט עמאנציפירט די יודען מיט 59 יאהר שפעטער. ענגלאנד, שרייבט „קאטידיען" שפילט אין א"י א צוויי-פנים-דיגע שפיל לויט'ן פרינציפ „דיוויז עט אימפערא", הגם נישט דורך די-רעקטען ארויסרופען קאנפליקטען צווי-שען יודען און אראבער.

מען האט די יודען אפט מאל זאגאר נישט געגעבען די מעגליכקייט אפצוריכ-טען תפילות ביים כותל-מערבי. די אנ-קלאגען פון די ציוניסטישע קאנגרעסען זענען געבליבען אהן אנ'ענטפער. די בריטישע מאכט איז צו זיי געבליבען גלייכגילטיג.

—==—

דער 5-טער קאנגרעס פון די ארגא-ניזירטע נאציאנאלע גרופען

פון די אייראפעאישע מלוכות

ג ע נ ף, (יט"א)

דעם 26 אויגוסט האט זיך דא גע-עפענט דער 5-טער קאנגרעס פון די אר-גאניזירטע נאציאנאלע גרופען פון די אייראפעאישע מלוכות. דער קאנגרעס וועט דויערן דריי טעג. עס זענען געקו-מען פארשטעהער פון 30 גרופען, פון 14 מדינות און וועלכע געהערען צו 12 פעל-קער. עס זענען אויך פערהאן פערטרעטער פון די יודישע מינדערהייטען פון פוי-לען, ליטע, לעטלאנד, טשעכאסלאוואקיי, בולגאריען און רומעניען. צום ערשטען מאל נעהמען היינטיגעס מאל אנטייל אין קאנגרעס די שווערען פון עסטלאנד און די רוסען פון רומעניען.

אנגעהויבען זיך די בוי-ארבייטען ביים חיפה'ער פארט.

י ר ו ש ל י ם (יט"א) און חיפה האַ-בען זיך שוין אנגעהויבען די צוגרייט-טונגס-ארבייטען צום בויען דעם דאר-טיגען פארט. די הויפט-אינזשיניערען, וואס פיהרען מיט די בוי-ארבייטען, האַ-בען ערקלערט דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור, אז דער חיפה'ער פארט וועט פארטיג ווע-רען אין משך פון דריי יאהר.

—0—

הונגער-טויט פון א יונגער יודישער קאמוניסטקע

ב ע ר ל י ן (יט"א) פון בוקארעשט ווערט מיטגעטיילט, אז אין קלויזענבור-גער טורמע איז איינגעגאנגען פון הו-נגער די 25-יעהריגע קאמוניסטקע חיה ליפשיץ. די פערשטארבענע האט אויס-געהאלטען א הונגער-שטרייק נאנטע 42 טעג. אין יאהר 1928 איז [illegible] מיטלט געווארען צוזאמען מיט נאך 70 פערזאן אויף 10 יאהר קאטארגע, ווע-רענדיג בעשולדיגט אין צוגרייטען א קאמוניסטישען אויפשטאנד און רומע-ניען.

דער בעריכט פון מאנדאט-קאמיסיע

אויף דער טאג-ארדנונג פון דער נאהענטסטער סעסיע פון ראט פון פעלקער-בונד.

ג ע נ ף, (יט"א)

אויף דער טאג-ארדנונג פון דער 56-טער סעסיע פון ראט פון פעלקער-בונד, וועלכע עפענט זיך דא דעם 30-טען אוי-גוסט, פיגורירט צוו. אנד. אויך דער בע-ריכט פון דער לעצטער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע. בנוגע ארץ ישראל האט די מאנדאט - קאמיסיע דאסמאל פארמולירט נאר איינגע וואונשען. די קאמיסיע בעט די מאנדאט-מאכט, אז דער אלגעמיינער איבערבליק איבער דער לאגע, מיט וועלכען עס הויבט זיך אן דער יעהרליכער בעריכט זאל להבא זיין וואס אויספיהרליכער, בעזונדערס וואס עס איז שייך די פראגען פון עפענטלי-כער הגיענע, אונטערריכט און ארבייט. עס ווערט אויך אויסגעדריקט דער וואונש אז דער נאהענטסטער בעריכט זאל ענט-האלטען פולשטענדיגע ידיעות בנוגע דער קאנצעסיע פון ים המלח און וועגען דעם אופן ווי אזוי עס ווערט דורכגע-פיהרט די ארבייט ביים חיפה'ער פארט.

אזוי, אז די קאמיסיע זאל זיך קענען בילדען א מיינונג צי די אנגענומענע פראצעדור איז בהסכם מיט די בעשטי-מונגען פון מאנדאט.

עס ווערען אויך געוואונשען פרטים בנוגע די מיטלען, וועלכע די ארץ ישראל רעגירונג האט בדעה צוזאמען מיט די עגיפטישע און סירישע רעגירונגען אנ-צונעהמען, כדי צו בעקעמפען דעם אונ-געזעצליכען האנדעל מיט אפיום און א. ווייטער.

דער בעריכט ענטהאלט אויך די אוי-ספיהרונגען, צו וועלכע די קאמיסיע איז געקומען בנוגע די אראבישע פעטיציעס און צוזאמענהאנג מיט'ן כותל-מערבי.

—==—

גרינדונג פון אנ'אייראפעאישען פערבאנד פון די מינאריטעטען-זשורנאליסטן

ג ע נ ף, (יט"א)

אין א זיצונג, וועלכע איז פארגעקומען גלייך נאכ'ן פאר-אי-יאהריגען מינדערהייטען-קאנגרעס און און וועלכער עס האַ-בען זיך בעטייליגט א רייהע אנגעזעהענע זשורנאליסטען, וועלכע געהערען צו פער-שידענע אייראפעאישע מינדערהייטען, איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען אנ' אייראפעאישען פערבאנד פון מינדער-הייטען-זשורנאליסטען. די אוניציאטאַ-רען האבען פאר דער צייט צוגעגרייט א פראיעקט פון א סטאטוט פאר'ן פער-באנד און גלייך נאכ'ן שלוס פון מינ-דערהייטען קאנגרעס וועט צוזאמענגערו-פען ווערען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון פערבאנד. [illegible]

לאדזער כראניק.

נייער טאריף פאר טרעגערס.

(וו) דער מאגיסטראט האט בעוואוסט אויסגעארבייט א טאקסע פאר טרעגער און פאר האנד־וועגעלעך. דער טאריף וועט פערעפענטליכט פון 31 ד. ח. די טורמאגעס פון די לאסט־וועגען און די בעזיצער פון האנד־וועגעלעך וועלען שטענדיג מוזען האבען מיט זיך די רשי־מה מיט דעם נייעם טאריף. די וואס וועלען נעמען טייערער פון דעם טאריף וועלען ווערען בעשטראפט.

די עפידעמיע פון בויך־טיפוס.

(וו) די עפעדעמיע פון בויך־טיפוס ווערט פון וואך צו וואך אלץ מעהר פערשפרייט ביי אונז אין שטאט. אזוי האבען מיר די היינטיגע וואך מיט 11 פארפאלען מעהר ווי אין דער פאריגער וואך. די וואך זענען פערגאטירט געווא־רען 31 פארפאלען.

20 טויזענד זל. אויף שכר לימוד פאר ארימע קינדער

(ג) די קהלה־פערוואלטונג טרעט איצט צו צו פערטיילען 20.000 זל. פאר שכר־לימוד פאר ארומע יודישע קינדער, וועל־כע לערנען אין די לאדזער געזעלשאפט־ליכע בילדונגס־אנשטאלטען.

אויך וועלען אין די נאהענטסטע טעג ארויסגעגעבען ווערען די 4 בעשטימטע סטיפענדיעס צו 1200 זל. יעדע. ווי בעוואוסט, וועלען 2 סטיפענדיעס געגעבען ווערען לאדזער יודישע אקאדעמיקער און 2 לאדזער יונגעלייט, וואס שטודירען יורא־יקע.

די קהלה וועט פערעפענטליכען א ספע־ציעלע מעלדונג מכח אפגעבען בוטעס.

א גנבה ביי א דאמשניט

(§) מיט דער הילף פון נאך־שליסלען האבען אומבעקאנטע גנבים זיך אריינגעבע־קומען אין דער וואוינונג פון ה' שמעון נייפעלד אויף זאוואדזקא 17, וואו עס איז גע'גנב'עט געווארען מלבושים און דער ווערט פון 3000 זל. די פאליציי זוכט די גנבים.

שטאט־סטאראסטע סטזשעמינסקי
געזעגענט זיך מיט דער לאדזער קהלה.

(ג) זונטאג פארמיטאג האט דער אפטרעטענדער שטאט־סטאראסטווא פון לאדז, ה' סטזשעמינסקי אפגעשטאט א וויזיט דער לאדזער קהלה, וואו ער איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן וויצע־פרעזעס ה' בערגער און סעקרעטאר ה' נא־דעל.

דער סטאראסטא האט זיך געזעגענט מיט די פארשטעהער פון דער קהלה, מיט וועלכע ער איז די גאנצע צייט פון זיין אמט אין לאדז געשטאנען אין די בעסטע בעציהונגען.

נעכטען האבען די קהלה־פארשטעהער רעוויזיטירט דעם אפטרעטענדען סטא־ראסטא.

א כלאפסקי סאנד
א פויער דער'הרגט א צווייטען צוליב עפעל

(§) העכער 100 יאהר קומט פאר א סכסוך צווישען די דארפישע פאמיליעס כלארזינסקי און מאטושעווסקי צוליב א שטיקעל ערד, צוליב וועלכען די צווקרי־גע פאמיליעס האבען שוין אויסגעגעבען מאיאנטקעס געלד אויף גערוכטס־קאס־טען און אדוואקאטען. מאכט זיך אבער, אז אויף דעם שטיקעל פעלד און דעם־ערד וואקסען עפעל־ביימער, וועלכע וועקסען כסדר אויף די וואונדען. ביידע פאמיליעס האבען פרעטענזיעס אויף די עפעל. מאנ־טאג ביינאכט איז כלארזינסקי אוועק צו די עפעלביימער מיט אן'אנגעלאדענעם ביקס, פרי מיט דער הילף פון געוועהר פראנק־ און פריי צו קלויבען עפעל. בחצי־הלילה איז געקומען מאטושעווסקי. ביידע שכנים האבען זיך שטארק צו־קריגט, פון וואס עס איז ארויסגעשפרונ־גען א געשלעג מיט פויסטען און שטעק־קענס. כלארזינסקי איז געווארען מלא־כעס, האט געכאפט די ביקס און דריי מאל אויסגעשאסען אין מאטושעווסקי'ן וועלכער איז אוועקגעפאלען מיט'ן פנים אויף'ן ערד. די צונויפגעלאפענע פויערים האבען אינפאך געוואלט לינטשען כלא־רזינסקי'ן, אבער פאליציי האט איהם בעשיצט. א געשלאסענער אין קייטען איז ער געבראכט געווארען קיין לאדז.

שרפות הינטער לאדז.

(§) אין דער פארלעצטער נאכט איז אין דארף ראמארטעוו (הינטער לאדז) פערברענט געווארען וואלעריא פאמיני־כלא'ס ווירטשאפט מיט אלע בנינים, וואס ווערען אפגעשאצט אויף א כומע פון 10 טויזענד זל.

— אין דארף פיאסקי איז פון א אינ־פארזיכטיגע אומקענטוארפענער זאפאלקע אויסגעבראכען א שרפה, פון וועלכער עס איז פערברענט געווארען א שייער מיט תבואה פאר 6000 זל.

ציאונג פון בוי־קאמיטעט

(מ) פרייטאג 1 ביינאכט קומט פאר אין מאגיסטראט א ציאונג פון בוי־קא־מיטעט. די ציאונג וועט בעטראכטען די פארערונג פון דער צענטראלער מאכט צו פערקלענערען די דירות אויף פאלע־שיע, פעסטצושטעלען דאס דירה־געלד און וועגען איינצושטעלען די יאוי־נונגען.

וועקסעל־פעלשער פער'משפט
אויף 10 חדשים תפיסה

(§) פא"ן קרייז־געריכט איז נעכטען געשטאנען דער געוועזענער איינקאסענט פון דער פירמע ק. גאסטאנטס., א גע־וויסער וואישיק, וועלכער איז אנגע־קלאגט געווארען פאר צייטען זיך 2361 זל. פרעמדער געלד און אויסשטעלען 2 פאלשע וועקסלען או. ב. פעקלייטע החירה.

די קא' גראפישע עקספערטיזע האט פעסטגעשטעלט, אז די פויטעמע יעקבס־לען האט אנגעשטעלט וואישיק אליין, צוליב וואס דער ענין איז איבערגעווייזען געווארען דעם פראקוראטאר. וואישיק האט זיך מודה געווען אין דער שולד. ער איז פער'משפט געווארען אויף 10 חדשים תפיסה.

פעלדשער פון דער קראנקען־קאסע אן'אוואנטוריסט

(§) אין דער נאכט פון מאנטאג אויף דינסטאג האט זיך אין רעסטאראן „טעא־טראפאל" אפגעשפילט אן'אוואנטורע, וואס עס הט אויפגעבלאזען דער פעלד־שער פון דער קראנקען־קאסע, סטאניס־לאוו האלטשאק.

וואלטשאק איז געקומען אין באר ארויין א שכור'ער. ער איז געקומען אין בעגלייטונג פון נאך אייניגע נישט־גילטיגע לייט, וועלכע זענען געגאנגען פון טי־של צו טישעל און אונאויפהערליך פער־שטערט די רוהיגע געסט, ביי וועלכע עס האט ארויסגערופען אויפרעגונג דעם פעלדשער'ס גראבע, מיאוס'ע ריד, ווי־לענדיג אויף אזא אופן ארויסרופען אנ'־אוואנטורע. זעהענדיג, אז זייער פראוואָ־קאציע איז אומזיסט, האט דער שכור'־ער פעלדשער אויסגעקליבען פאר א קרבן א יונגען מאלער, וועלכער איז גע־זעסען ביי א טישען אין דער געזעלשאפט פון 2 דאמען, אויף וועלכע ער האט ביי זייער טישעל אויסגערעדט כל דבר שאסור. דער רעסטאראן־בעזיצער ווי אויך די קעלנער'ס האבען געפאדערט, אז די אוואנטוריסטען זאלען פערלאזען דעם לאקאל, אבער עס הט נישט געהאלפ'ם. אדרבא, איינער פון די אוואנטוריסטען האט א פאטש־געטון דעם מאלער, פון וועמענס נאז עס האט גענומען גיסען בלוט.

ווער ווייסט, אין וואס פאר א גרולות ארויין די אוואנטורע וואלט דערגאנגען, ווען נישט אנ'ענערגישע אינטערווענץ פון דער פאליציי, וועלכע שוקט אפ דעם פראטאקאל געגען פעלדשער צום רעגירונגס־קאמיסאר ביי דער קראנקען־קאסע.

אנפאל אויפ'ן פאליציאנט גארטשינסקי
געשטארבען פון די וואונדען

(§) דער הויפט־בעשולדיגטער אינ'ם אנפאל אויפ'ן פאליציאנט גארטשינסקי, א געוויסער סטאניסלאוו מארקעוויטש (מיצקעוויטש גאס 12) איז נעכטען גע־שטארבען פון דער וואונד, וואס דער פא־ליציאנט האט איהם פערווארפט מיט זיין שיסען אויף איהם.

בזשעזשינער בורמיסטש ארעסטירט

(וו) א רעגירונגס־לוסטראציע אין בזשעזשינער מאגיסטראט האט פעסט־געשטעלט, אז דער בזשעזשינער ביר־מייסטער ניעדזשוויעדזש איז בעגאנגען מיסברויכען אויף זיין אמט. דער ענין איז איבערגעגעבען געווארען צו דער פראקוראטור און ניעדזשוויעדזש איז איינגעזעצט געווארען אין דער אויספאר־שונגס־תפיסה. די וואך האט זיך צום פראקוראר געווענדעט א דעלעגאציע פון בזשעזשינער בירגער צו בעפרייען דעם ארעסטירטען בורמיסטש. דער פראקו־ראר האט די דעלעגאציע נישט אויפגענו־מען.

זעלבסטמארד פון א הויז־ווירט אין זגערזש

זגערזש. (מעל.) אויפ'ן בוידעם פון זיין אייגענעם הויז אין זגערזש איז דא נעכטען, דינסטאג געפונען געווארען א געהאנגענער דער 60־יעהריגער הויז־בעזיצער סענדער מאלינסקי.

מאלינסקי איז מיט אייניגע יאהר צו־ריק געקומען קיין זגערזש פון לוטא־מירסק. זייענדיג פון פאך א גארבער, האט ער זיין גאנץ פערמעגען אריינ־געפאקט אין הויז. לעצטענ'ס בעת'ן קריזיס, איז דער יוד געבליבען אין א שווע־רער מאטעריעלער לאגע. דאס האט איהם דערפיהרט צום זעלבסטמארד.

דער זעלבסטמערדער האט איבערגע־לאזט א פרוי מיט קינדער.

א קינד אפגעבריהט אויפ'ם טוים

(ב) ביי דער יודישער פאמיליע פלאם האלץ פון דארף וואנוואל האט אנ'אנדער טהאלבען יעהריג קינד, זייענדיג אהן אויפזיכט, זיך אפגעבריהט אויפ'ם טויט מיט א טאפ הייס וואסער.

נאדזארעס און באנקראטען

צוריקגעצויגען די ביטע וועגען בעשטימען אנ'אופאדלאשטש פון דער „אקציע־געזעלשאפט ש. ווישליצקי"

(ט) ווי בעוואוסט האט דער הינגער סוחר וואלף ערלבורג אריינגעטראגען א ביטע אין האנדעלס־געריכט, אז מען זאל בעשטימען אנ'אופאדלאשטש אויף דער אקציען־געזעלשאפט ש. ראזענבלאט.

נעכטען האט דער פערטרעטער פון ה' ערלבוים אריינגעטראגען א צווייטע ביטע, אז מען זאל די ערשטע ביטע נישט בעטראכטען. ד. ה. אז ער זאגט זיך אפ פון א פראצעס געגען דער דערמאנטער פירמע.

— אויף דער זעלבער זיצונג איז בעט־טראכט געווארען די ביטע פון דער אק־ציען־געזעלשאפט מ. זילבערשטיין, אז מען זאל בעשטימען אנ'אופאדלאשטש דעם סוחר אהרן שיף, א מאנופאקטור סוחר אויף פאלודניאוואַ 4. שיף ווערט אנגעקלאגט, אז ער האט געלאזט פראָ־מעסטירען זיינע וועקסלען און בעהאל־טען די סחורה. שיף איז ערקלערט גע־ווארען אלס באנקראט.

דאס געריכט האט אויך בעשטימט א אופאדלאשטש דעם לעדער־סוחר ישראל שאפראן, נאוואמיעסקא 10.

— אויף דער זעלבער סעסיע זענען אויך אריינגעטראגען געווארען 2 ביטעס וועגען „נארזורען".

די ערשטע ביטע האט אפגעגעבן דער בזשעזשינער קאנפעקציאנער חיל משה גאטליב. זיין אונטערנעמונג עקזיסטירט שוין 39 יאהר. און ער איז איינער פון די גרעסטע קאנפעקציאנערען אין בזשע־זשין. און זיין סאנאציע־פלאן האט ער אויך אנגעוויזען אויף די אומגיגע אומ־שטענדען. אויפהאלטוגען צווישען די בזשעזשינער קאנפעקציאנערען מיט א רייה האלענ־דישע און ענגלישע פירמעס וועגען גרוי־סע טראנזאקציעס פון בזשעזשינער טאָ־ווער.

— די צווייטע ביטע האט אפגעגע־בען שאול רויזענבערג א פאבריקאנט פון וואולטשאנסקא 66. זיין אונטערנעמונג עקזיסטירט 10 יאהר.

א געשלעג אויף מעסערס צווישען גנבים

(וו) די איינוואוינער פון אנדזשעיא־גאס זענען נעכטען אוועקגעווארפען פליצלונג אויפגעציטערט געווארען פון געשרייען און געשרייען, וואס האבען זיך געטרא־גען פון טויער אויף אנדזשעיא 7. באלד האט זיך ארויסגעוויזען, אז דארט קומט פאר אנ'אמת'ע מלחמה צווישען א פאר העלדען פון דער אונטערוועלט. די מל־חמה איז פארגעקומען צווישען דעם בע־קאנטען לאדזער מעסער־שטעכער סטא־ניסלאוו מיטושעוסקא מיט זיינע „פשיא־טשעלעס". הערבע האט איינער פון די חברה־לייט ארויסגעכאפט א האק און אנגעהויבען דערמיט מכבד צו זיין מי־טושעווסקא'ן איבערן קאפ. יענער איז אבער אויך נישט געווען קיין טפיל־קינד און ווירער בעארבייט זיין „פשיאטשעל" מיט א מעסער. אויף די געשרייען פון מענשען, זענען זיך די אנפאלער צולא־פען. בלויז מיטושעווסקא איז איבערגע־בליבען א צובלוטיגטער און מ'האט איהם געמוזט נעמען אין שפיטאל אריין.

פערברענט דארפישע ווירטשאפטען

(§) אין דארף מאנקאלגע, הינטער לאדז, איז פון א שרפה נעכטען פער־ברענט געווארען דאס גאנצע קארן פון היי־יעהריגען שנוס, ווי אויך מעהרערע בנינים. די שאדענס זענען גרויס.

אויך אין דארף גאסטאנאוויץ זענען פערברענט געווארען אייניגע דארפישע פויערישע ווירטשאפטען.

לעזט און אבאנירט דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

די נקמה פון די פרעה'ס

וואס געלערנטע זאגען וועגען דער לעגענדע, אז די עגיפטישע מומיעס נעמען נקמה

איז די, וואס גראבען זיי איצט אויס

קורץ פאר'ן אויסברוך פון דער וועלט מלחמה האט א בעלגישער מוליאנער, א פרוי־[illegible] פון קונסט און ליטעראטור און [illegible] האט זיך אויך שטארק אינ־[illegible] מיט ארכעאלאגיע, געראט [illegible] פיינעם איינפאל איינצולאדען עט־[illegible] בראמינענטע פראנצויזען, אז זיי [illegible] זיין זייגע געסט אויף א רייזע קיין [illegible] צום ניל־טאל, וואו עס געפינען זיך די קברים פון די פרעה'ס. דארטען זאל מען מאכען אויסגראבונגען און אויס־פערפיהרען די גרויסע אוצרות פון די קברים קיין פאריז, כדי צוריקצופרעגען צום לעבען א לאנג פערקלונגענע רייכע קולטור. זיבען איז געווען די צאהל פון די „גליקליכע", וועלכע האבען זוכה גע־ווען צו דערזעהן דעם מיסטען סוד און אויפערטרעטען דעם פערבאטענעם שוועל: מארים באראם, פיער בארען, זשול הוי־רע, יוזעף נאלמיר, העגרי קאזעלא, פאל אראם און גוסטאוו מערי. דער ווירט און די געסט, מיט דעם אויסנאהם פון איין גוסטאוו מערי, זענען אלע טויט. דער איינציגער, וואס איז פערבליבען לעבען, מער, האט אבער קיינמאל נים איינגע־אטעמט די לופט פון די קברים, ווייל ער איז טעלעגראפיש א־ויסגערופען גע־ווארען קיין פאריז. פונקט איידער עס איז געשטערט געווארען דער טויזענד־יעהריגער שלאף פון די פרעה'ס.

איז עס געווען א צופאל? בלויז א זעל־טענער צוזאמענטרעף פון פערשידענע געשעענישען, וואס וועקט אן אומבין־גרונדעטע אמונה און אבערגלויבענכ'? זעהריש בענערום, דער גרעסטער איינרא־פעאישער עגיפטאלאג, דער אנפיהרער פון דער עגיפטישער אפטיילונג אין לובר־[illegible] מען האט איהם געשטעלט די פראַ־[illegible] נאכ'ן טויט פון לארד קארנארוואן, האט, ווייזט אויס, אזוי מאקע געטראכט. — לעכערליכע קינדערייען! — האט ער געזאגט מיט פעראכטונג. — קוקט מיך אן! וויפיל יאהר לעב איך שוין צווישען די מומיעס אין לובר? און בין איך דען נים געזונד און שטארק? איך האב זיך אויך בעטייליגט אין די אויס־גראבונגען ביים ניל, און באלד מאקע פאהר איך צוריק!

אזוי האט ער געזאגט, אוועקגעפאה־רען, צוריקגעקומען און — געשטארבען. אוועקגעריסען געווארען אין די בעסטע יאהרען, און מיטען פון דער פרוכטבא־רער ארבייט, קורץ נאך זיין צוריקקו־מען.

ער איז געווען דער צעהנטער קרבן פון דער נקמה פון די פרעה'ס. אויך ער איז געשטארבען פלוצים. אומערקלערליך, צוליב עפעס א נישטיגער אורזאך, ווי זיין לאנדסמאן און פריינד קאזאנאווא, א וועלט־בעריהמטער עגיפטאלאג, דער צווייטער פראנצויז, וואס איז געווען ביים אויפעפענען טוטאנקאמען'ס קבר; ווי לארד קארנארוואן אליין, ווי דזשארזש דזשי גולד, ווי וו. יאעל, ווי ארטשיבאלד דאגלאס ריד, וועמען דער טויט האט גע־טראפען פונקט אין יענעם אויגענבליק ווען ער האט געוואלט דורכלייכטען מיט רענטגען־שטראהלען די מומיע פון דעם פרעה, און ווי ערשט מיט א פאר חדשים צוריק ליידי עליזאבעט קארנארוואן, וועלכע איז אומגעקומען פון דעם שטאך פון אנ'אומבעקאנטען פליג.

דער פראנצויזישער געלעהרטער, ד"ר מארדרוס, וועלכער האט דעם גרעסטען טייל פון זיין לעבען פערבראכט אין דעם ניל־טאל, א קענער פון די געהיימנישען פון עגיפטישער אורואלטער עפאכע, האט אזוי זיך אויסגעדריקט איבער דער שוי־דערליכער קייט פון טויט־פאלען צו יע־נער צייט:

„איך וועל וואגען צו בעהויפטען, אז דער טראגישער טויט פון מיינע קאלעגען ערקלערט זיך מיט דער אור־אלטער קללה פון די טויטע פרעה'ס. אזעלכע היפאטעזען קענען קיינמאל נישט בעוויי־זען ווערען. מען קאן בכלל אזעלכע פרא־גען קיינמאל נים לעזען. איך זאג בלויז: מיר שטעהען אנטקעגען די פאקטען, מיר זעהען, אז זיי זענען ווירקליך דא, אבער זייערע אורזאכען קאנען מיר זיך נישט ערקלערען. איך בין נישט קיין ספיריטיסט. כאטש אלס עגיפטאלאג איז מיר אויסגעקומען צו פערטיפען זיך אין די געהיימע ווטסענשאפטען. איך זאג נים ערקלערען די שוידערליכע פאקטען און האב נישט קיין בעשטימטע טעאריע ווע־גען זייער צוזאמענהאנג. דער אמת איז אבער, אז איך בין נישט איבעראשט גע־ווען פון יענע טראגישע געשעענישען. איך האב זיי פאראויסגעזעהן און האב אפילו שארף אויסגעדריקט מיינע וואר־נונגען אין דעם פארזיער „מאטען", באלד ווי מען האט געעפענט טוטאנקא־מען'ס קבר, חדשים פאר דעם, ווי עס איז פארגעקומען דער ערשטער טויט־פאל, גאר באמש איך האב ערווארט די גרויזיגע געשעענישען, ערקלערען זיי קען איך נים!

עס איז א פאקט, אז די אלטע עגיפ־טער האבען געהאט זייערע לאנג־פערגע־סענע מאגישע ריטואלען, וואס זייער הויפט־צוועק איז געווען צו זיכערן די אומבעמערבטע גליקזעליגקייט פון די מומיעס אויף יענער וועלט דורך דעם, וואס זייער רוה אויף דער וועלט וועט בלייבען אבסאלוט אומגעשטערט אין אלע אייביגקייטען. כדי צו בעשיצען דעם קבר פון יעדער גוואלדטאט און איינ־דרונגונג, האבען זיי איינגעקריצט מא־גישע ווערטער אין די שטיינער, און די אמולעטען און אנגעפילט זיי מיט אנ'אונ־בעקאנטער פליסיגקייט. לויט מיין מיינונג האבען זיי געוואוסט ווי אזוי צו שאפען ארום די מומיעס אנ'אומהיימליך קראפט־פולע אטמאספערע. וואס פון איהר שוי־דערליכער מאכט האבען מיר גאר קיין בעגריף נישט".

עס איז די בעקוועמסטע זאך הויזק צו מאכען פון דעם אלעמען, אבער פונ־דעסטוועגען איז בעסער זיך צוצוהערען צו די ווערטער, וואס עס האט אמאל גע־זאגט דער גרויסער דאקטאר פאסטער, אם דער זשעני פון לאגישער און קלא־רער וויסענשאפט, האט אזוי געשריבען: „בלויז אנ'איינזייטיגער מענש האלט זיך אויסשליסליך ביי ראציאנאלע, קלארע בעגריפען. די אלטע זענען אוועק ווייטער פאר אונז. ווייל הינטער דעם דרויסען־דיגען שיין האבען זיי געקאנט אויך די געהיימע מאכט, וועלכע רוהט טיף אינ־וועניג אין אלע זאכען".

און איצט הערט אנ'אלטען שבועה: „פערניכטעט זאל ווערען די האנט, וואס וועט זיך אויפהויבען געגען מיין צירונג! זאלען פערניכטעט ווערען די, וואס וועלען זיך ווי עס איז שטעלען געגען מיין נאמען, מיין אפבילד, מיין ווערען און דעם אפבילד פון מיין צווי־מען אנוך. ווער עס וועט פעראומרייני־גען מיין הייליגטום, וועט פאלען אין דעם גלוטיגען קעסעל פון מיין פאטער עמון! פאלט אין שרעק פאר מיין פא־טער עמון! דאס אומגליק איז נאהענט און דאס איז מיין קללה, און דאס איז מיין נקמה, וועלכע איך האב גוט בעי־טראכט און שלום איין און מיין ברוסט אויף אלע אייביגקייטען".

אזוי קלינגט אין דער איבערזעצונג פון פראפעסאר מארדרוס די קללה אויף דער ברוסט פון דער קעניגליכער מומיע, וועלכע איז נאך זיבען טויזענד יאהר מיט גוואלט ארויסגעשלעפט געווארען פון קבר צום ליכט פון דער זון.

היינט ווערט דאס לאדזער יודענטום פראטעסטירען
געגען די גרויזאמע געשעהעגישען אין ארץ־ישראל

געוואלדיגע שפאנונג צווישען די יודען אין לאדז. — די פראטעסט־טעלעגראמע פון דער לאדזער קהלה. — פראטעסט־רעזאלוציעס פון א גאנצע רייהע אינסטיטוציעס און פעראיינען. — ערשטע פראטעסט־דעמאנסטראציע

פון 5 ביז 7 וועלען אלע יודישע געשעפטען אין לאדז זיין געשלאסען.

יודען!

אין גאנץ ארץ ישראל קומען פאר בלוטיגע קאמפען, וועלכע זענען דעם יודישען ישוב אויפגעצוואונגען געווארען. מיר בויגען אונזערע קעפ פאר דעם העלדישען מוט פון אונזערע ברידער, וואס פערטיידיגען מיט זייער בלוט אונזערע פאזיציעס אין ארץ ישראל.

דאס גאנצע יודישע פאלק און דער גאנצער וועלט דריקט אויס זיין שארפען פראטעסט געגען די, וועלכע האבען דורך בלוטיגע קאמפען פראוואצירט. אין דעם אויגענבליק שווערען פערראנטווארטליכען מאמענט מוזען מיר אויף א ווירדיגען אופן אויסדריקען אונזער סאלידאריטעט מיט אונזערע ברידער אין ארץ ישראל.

יודען! באטייליגט זיך מאסענווייז אין דעם היינטיגען פראטעסט־מיטינג, וועלכער קומט פאר היינט 5 א זייגער נאכט. אין פילהארמאניע־זאל ווי אויך אין די הזכרות אין די שוהלען: 1) סינאגאגע, 2) אלטשטעטישע שוהל, 3) ווילקער שוהל, 4) וואלינער שוהל און באר־מרים.

יודען פון 5 ביז 7 נאכט. שליסט אייערע געשעפטען, פערלאזט אייער ארבייט ווארשטאטען און באטייליגט זיך מאסענווייז אין דעם געמיינזאמען נאציאנאלען פראטעסט.

דער פעראייניגטער קאמיטעט

די שפאנונג אין לאדז.
טרויער־זיצונג אין קהלה.

די שפאנונג אין יודישען לאדז איז געבליבען נאך אלץ פיל שטארקער, ווי אין פריהערדיגען טאג. די מארגען־צייטונג, וואס האבען געבראכט די שוידערליכע ידיעות וועגען די גרויזאמע שחיטות אין א"י, האבען צום איבערגיגען אויפגעטרייסעלט די געמיטער.

די בלוטיגע געשעהענישען האבען אויפגעטרייסעלט דאס יודישע לאדז. וואו מ'געהט, וואו מ'שטעהט: אין נאס, אין צוקערניע, אין שטיבעל, צו להבדיל אין טעאטער — אומעטום זענען די געשעהענישען דער געשפרעך פון טאג.

(ג) פארמיטאג האט זיך פארמירט א דעמאנסטראציע פון א 300 יודישע יונגעלייט, וועלכע האבען מארשירט צו דער קהלה, און געשיקט א דעלעגאציע צו דער קהלה־פערוואלטונג. די ציוניסטישע יוגענד האט פראטעסטירט געגען דער גלייכגילטיגקייט לגבי די גרויסע געשעהענישען אין ארץ ישראל, און פארלאנגט, אז די יודישע קהלה זאל אונפערציגליך אננעמען א בעשלוס וועגען ארויסרופען אן ארגאניזירטען פראטעסט פון דער גאנצער לאדזער יודישער עפענטליכקייט געגען די רוצחישע אנפאלען אויף די ארץ ישראל'דיגע יודען.

1 א זייגער איז אין דער קהלה פארגעקומען א ספעציעלע בעראטונג, געווידמעט די בלוטיגע געשעהענישען אין א"י. אין דער בעראטונג, וואס האט געטראגען א כאראקטער פון א טרויער־זיצונג, האבען זיך בעטייליגט דער פרעזעס פון קהלה־ראט, סען. ש. בורזינער, דער וויצע־פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג ה' ה. בערגער, די ציוניסטישע פרנסים א. י. בזשעזשינסקי, ראובן האפמאן, פרנס צוויריצקי ווי אויך מיט גלידער פון קהלה־ראט.

צו דער זיצונג איז אויך געקומען דער פארשטעהער פון דער פועלי ציון ל"אס ציע, פינס צוטרינאווסקי, וועלכער האט זיך געוואנדען צו דעם וו. פרעזעס, ה' בערגער, וועגען רופען א ספעציעלע זיצונג פון דער פערוואלטונג. דער וויצע פרעזעס האט זיך אבער דערפון אפגעזאגט. ה' צוטרינאווסקי האט דאן אפגעגעבען א שארפען פראטעסט און פערלאזט דעם לאקאל פון דער קהלה.

ס'איז בעשלאסען געווארען איבערצושיקען צו דער ענגלישער רעגירונג קיין לאנדאן און צום פעלקער־בונד קיין גענף פאלגענדע

פראטעסט־טעלעגראמע פון דער לאדזער קהלה

„דער ראט און פערוואלטונג פון דער לאדזער יודישער קהלה, וועלכע רעפרעזענטירט העכער 200.000 יודען, דריקען אויס זייער טיפסטע פערביטערונג צוליב די ארגאניזירטע בארבארישע אנפאלען פון די אראבישע באנדעס אויף די אונבעוואפענטע יודישע איינוואוינער פון ארץ ישראל. מיר פערראכטען דאס צלם טאנד־טאט פון 20. יאהרהונדערט.

פראטעסטירענדיג געגען דער שענדליכער בלוט־פערגיסונג, וואס איז א פועל יוצא פון דער אראבישער שאוויניסטישער ארגאניזאציע, בעטען דער ראט און די פערוואלטונג פון דער לאדזער יודישער קהלה צו נעמען אין שוץ אונזערע מיטגלידער, וואס האבען זיך בעזעצט אין ארץ ישראל, כדי דארט צו פיהרען א פרידליכע און פרודוקטיווע ארבייט.

דער ראט און פערוואלטונג פראטעסטירען געגען דער שטעלונג פון דער א"י־מאכט, וועלכע האט באלד אין אנהויב פון די בלוטיגע אונרוהען נישט ליקווידירט די געשעהענישען. די רעפרעזענטאנץ פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג האפט, אז די ענגלישע רעגירונג וועט תיכף אונטערנעמען שריט נישט צו דערלאזען צו ווייטערדיגע בלוט פערגיסונגען".

די קהלה האט אויך בעשלאסען ארויס צושיקען

קיין ארץ־ישראל א מיטגעפיל־דעפעשע

אויף מארגען מיטוואך פון 5 ביז 7 פארנאכט איז בעשלאסען געווארען צו מאכען הזכרות פאר די יודישע קרבנות פון די בלוטיגע טעג אין א"י אין דער אלט־שטעטישער שוהל און אין דער ווילקער שוהל. וועגען גייעם חורבן אין א"י וועלען אין די שוהלען רעדען מיטגלידער פון ראבינאט.

דער ראבינאט לאזט אויך ארויס א קול־קורא.

דער סדר
פון דער היינטיגער פראטעסט־אקציע

די היינטיגע פראטעסט־אקציע פון לאדזער יודענטום וועט אדורכגעפיהרט ווערען לויט פאלגענדען סדר:

9 א זייגער אין דער פריה א פייערליכע הזכרה אין דער סינאגאגע אלעע קאשטשושקא 2.

5 א זייגער נ. מ. הזכרות אין פאלגענדע שוהלען: אלטשטעטישע שוהל, ווילקער שוהל, ווי עס וועלען רעדען רבנים הרב סעגאל און הרב פיינער, וואהלינער שוהל ה' ראבינאוויטש.

5 א זייג. נ. מ. א גרויסער פראטעסט־מיטינג אין „פילהארמאניע", ווי אויך אין „התאחדות" (שיענקיעוויטשא 3/5).

די סוחר'ישע און האנדווערקער־ארגאניזאציעס האבען זיך געוואנדען צו מיטגלידער, זיי זאלען היינט פון 5—7 שליסען די געשעפטען און זיך בעטייליגען אין דער פראטעסט־אקציע.

דער פעראייניגטער קאמיטעט ווענדעט זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג מאסענווייז זיך צו בעטייליגען און רוהיג זיך צו פערהאלטען.

כמעט אלע יודישע פעראיינען, פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס, קאאפעראטיווען, פילאנטראפישע אינסטיטוציעס האבען געכטען אפגעהאלטען פערוואלטונגס־זיצונגען און ארויסגעטראגען פראטעסט־רעזאלוציעס.

אין אווענד איז אין לאקאל פון „ברית טרומפעלדאר" אפגעהאלטען געווארען א פראטעסט־מיטינג און דערנאך האט זיך פארמירט

א דעמאנסטראציע־צוג איבער פיעטריקאווער גאס.

צו דער ציגעל־גאס 4, וואו עס געפינט זיך דער לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די דעמאנסטראנטען האבען געמאכט פערשידענע אויסרופען, צווישען וועלכע עס האט זיך אויך געהערט דער אויסרוף:

— „זאל לעבען דער פוילישער קאנסול זבישעווסקי!"

די דעמאנסטראציע איז אדורכגעגאנגען רוהיג.

* * *

די ספעציעלע מיטאג־אויסגאבע פון „לאדזער טאגעבלאט", וועלכע האט געבראכט די פרישעסטע ידיעות פון ישוב אין א"י, איז צוכאפט געווארען אין די פיל טויזענדער עקזעמפלארען און איז אויך פערשפרייט געווארען אין דער נאהענטער פראווינץ, וואו עס מערקט זיך אויך א געוואלדיגע אויפרעגונג צוליב די געשעהענישען אין ארץ ישראל.

„החלוץ" ווארפט היינט די ארבייט

דינסטאג, ד. 27. ד. ח. איז פארגעקומען אין לאקאל פון „החלוץ" א חברים־פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אז אלע חלוצים האבען דעם חוב היינט, מיטוואך, צו ווארפען די ארבייט (פון 5 א זייגער) און צו בעטייליגען זיך אין אין דעם אלגעמיינעם פראטעסט געגען די געשעהענישען אין א"י.

אויפרוף פון ראבינאט.

עס טריפט דאס בלוט פון יעדען יודישען הארץ, הערענדיג וועגען די שרעקליכע הריגות און שחיטות פון די ווילדע אראבער איבער אונזערע ברידער אין אונזער הייליגען לאנד ארץ־ישראל.

וועה צו די אויערען, וואס הערען ווי יודיש בלוט גיסט זיך ווי וואסער.

מיר טארען נישט אין אזא מאמענט צוקוקען גלייכגילטיג. עס איז א הייליגער חוב, אז יעדער יוד זאל קומען צו הילף מיט דעם תקול קול יעקב.

זאלען זיך יודען צוזאמענקומען אין די בתי־תפלות יעדען טאג און זאלען זיי נאך יעדער תפלה זאגען מיט טרעהרען אין די אויגען די קאפיטלען תהילים פ"ט און ק"ב.

אלס מיטגעפיהל און צייכען פון טרויער זאלען זיך אונזערע ברידער צוזאמענקומען היינט מיטוואך פון 5 ביז 7 אזו. אין ווילקער און אלטשטעטישער שוהלען וואו עס וועלען פארקומען הזכרות נאך די אומגעקומענע קדושים.

נאך מנחה זאל װערען געזאגט „אבינו מלכנו" און די קאפיט. תהילים (פ"ט, ק"ב) פסוק בפסוק. **אין דער צייט פון די הזכרות זאלען אלע געשעפטען זיין געשלאסען.**

ווער עס איז בכח אויסצוהאלטען דעם תענית־צבור, וואס עס האט גוזר געווען דער ווארשעווער ראבינאט, זאל עס טון. והשי"ת ירחם על עמו ישראל ונזכה לגאולה שלמה בקרוב.

דער לאדזער ראבינאט.

טרויער אין אלעקסאנדער רבינ'ס הויף

פון אלעקסאנדרער רבינ'ס הויף טעלעפאנירט מען אונז, אז נעכטען פארנאכט האט דעם רבינ'ס איידום ר' מענדעל האלבערשטאט געמאכט אין רבינ'ס בית־המדרש א הספד איבער די יודישע קרבנות אין ארץ ישראל.

נאך דעם הספד איז געזאגט געווארען תהילים און מ'האט געמאכט א הזכרה די הרוגים.

דער אלעקסאנדרער רבי שליט"א פאדערט דורך דער פערמיטלונג פון „לאדזער טאגעבלאט" אויף, אז אין אלע אלעקסאנדרער שטיבלעך זאל מען זאגען תהילים און מאכען הזכרות די הרוגים פון ארץ ישראל.

פראטעסט־מיטינג פון צעירי אגודת ישראל

אין לאקאל פון דער „אגודה" קומט פאר היינט א פראטעסט־מיטינג פון „צעירי אגודת ישראל" געגען די בלוטיגע געשעהענישען אין א"י.

פראטעסט־רעזאלוציע
פון צענטראל קליינהענדלער פעראיין, זאוואדזקא 5.

(—) אויף א פערוואלטונגס־זיצונג איז בעשלאסען געווארען אויסצודריקען דעם שארפסטען פראטעסט געגען די א"י. גלייכצייטיג ווערט בעשלאסען צו הרוגים, וואס זענען פארגעקומען און רופען א פראטעסט־מיטינג פון אלע לאדזער קליינהענדלער.

—o—

שארפע פראטעסט־רעזאלוציע
פון די לינקע „פועלי ציון"

(—) דער לאדזער קאמיטעט פון די לינקע „פועלי ציון" צוזאמען מיט'ן באר מיי־ראט האבען נעכטען אפגעהאלטען א געמיינזאמע זיצונג וועגען די געשעהענישען אין א"י. די פערזאמעלטע האבען אנגענומען א זעהר שארפע פראטעסט־רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט אפעלירט צו דער אינטערנאציאנאלער ארבייטערשאפט און דער גאנצער וועלט, צו שטיצען די פרייע איינוואנדערונג קיין א"י און פערטיידיגען די רעכט פון ארבייט און לעבען פון די יודישע מאסען אין ארץ ישראל.

אין דער רעזאלוציע ווערט ווייטער ערקלערט, אז די גאנצע פעראנטווארטליכקייט פאר די בלוטיגע געשעהענישען טראגט די מאנדאטען־מאכט, וועלכע וויל שטענדיג געבען קאנצעסיעס די אראבישע עפענדים.

היינט קומט פאר א גרויסע פארטיי־פערזאמלונג פון די לינקע „פועלי ציון" און שבת 10 פריה קומט פאר א גרויסער פראטעסט־מיטינג אין „סקאלא".

פון „פועלי אגודת ישראל"

אין צוזאמענהאנג מיט די טרויעריגע געשעהענישען אין א"י, איז נעכטען אין אווענד אין לאקאל פון פא"י פארגעקומען א זיצונג פון ראט און פערוואלטונג, ווי עס איז בעשלאסען געווארען אנצושליסען זיך אין דער פראטעסט־אקציע ביי דעם אלגעמ. פראט. קאמיטעט.

די גאנצע רעליגיעזע ארבייטערשאפט ווערט אויפגעפאדערט היינט פונקטליך 5 נ. מ. צו ווארפען די ארבייט און אנטייל נעמען אין די פראטעסט־מיטינגען, ווי אויך אין דער אלגעמיינער דעמאנסטראציע.

א הספד אין שוהל „סיני"

אין דער שוהל „סיני" פון שייבלער'ס ראיאן (גלובנא 62) ווערט היינט 6 פארנאכט געמאכט ווערען דורך הרב מאנשעוויץ א הספד איבער די קרבנות פון די א"י־געשעהענישען.

דער חזן פון „סיני" וועט מאכען אנ אל מלא רחמים פאר די נהרגים.

לאדז לעבט מיט ארץ־ישראל
(בילדער)

אין רעדאקציע געהט די ארבייט אין דער גאנצער פארע. די טעלעפאנען קלינגען אהן אויפהער. עס קלינגט א שטענדיגער לעזער":

— וואס הערט זיך און ארץ־ישראל? עס קלינגט א „געטרייער לעזער":

— צי איז שוין רוהיג?

א מינוט שפעטער קלינגט א „סימפאטיקער":

— צי זענען דא עפעס פרישע ידיעות?

ס'פעהלען אויך נישט נודניקעס, וואס פאלעמיזירען דורכ'ן רעהרעל: „וואס מיינט זיך דאס ענגלאנד, ס'איז הפקר א וועלט?

א צווייטער גוט די ליבאר־פא־טי מיט מאקדאנאלד'ן בראש ניין מאל נאך און גיסט אויס דעם גאנצען שפוך המתו אויף די „לינקע".

א דריטער זאגט ארען די גמינה פארוואס זי איז אנבונג די לעצטע.

איינער וויל וויסען, צו מ'געמט און „אקאטניקעס". ער איז אנ'אויסגעדרונגענער זעלנער.

אונצט די פראווינץ. די אבגערוסענע פראווינץ, וואס איז אויסגעהונגערט נאך א ידיעה. רייסט אפ די טעלעפאנען: וואס הערט זיך? א ווארט. א לעק נייעס.

אין מיטען דערינגען קלינגט אן א יוד:

— „לאדזער טאגעבלאט"? זאגט מיר, איז שוין רב אייזיק געפאהרען קיין ארץ ישראל?

— ווער איז דאס דער רב אייזיק? פרעגען מיר.

— איך פערשטעה נישט, בייזערט זיך דער יוד. אלעמען שרייבט אוהר און ווייסט נישט, ווער עס איז דער רב אייזיק?!

— אוהר מיינט מסתמא סער רופוס אייזיקס, דעם געוועזענעם וויצע קעניג אין אינדיען?

וואס איז דען דער חילוק רב אייזיק, סער אייזיק, אבי אייזיק. איז ער, דער אייזיק, שוין געפאהרען קיין א"י? אז, וועט ער די אראבישע כוליגאנעם דערציילען די מעשה פון שווייגער...

—זשאן—

פראטעסט פון בעקער־צעך

אויף דער פערזאמלונג אין בעקער־צעך איז נעכטען אנגענומען געווארען א פראטעסט רעזאלוציע וועגען די געשעהענישען אין א"י. אין דער רעזאלוציע ווערט אויסגעדריקט א דאנק דעם פוילישען גענעראל־קאנסול זבישעווסקי פאר פערטיידיגען די פוילישע יודען. די קדושים זענען בעעהרט געווארען מיט אויפשטעהן פון די ערטער.

דער געהיימניספולער דאקטאר
שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט.
בעארבייט ספעצ. פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט" פון י. פייערמאן.

(18־טע פארזעצונג)

מארקיזע איז אוועק אין אנדערען עק פון דאמפער, וואו דאס קלאפערניש פון מאטאר איז געווען שוואכער.

דעמאלט האט מען דאס גערודער דייטליך געהערט.

— מיר זענען פערפאלגט, און אמוזאנט, בעמערקט — האט ער געזאגט צו זיך. — זאל עס זיין דער פראקוראר ווענק?

רוהיג און קאלט האט ער צוגעגרייט זיינע צוויי רעוואלווערען. ער האט זיי בעטראכט, וואס זיי וואלטען געטון, ווען דער פערפאלגער וואלט איהם געכאפט. ער האט זיך בעמיהט אין דער פינסטערניש אנצוקוקען דאס קליינע שיפעלע, וואס האט געפלאטערט אויפ'ן שפיץ פון דאמפער. אבער עס איז געווען צו פינסטער.

— שפעט! — האט ער שטיל א רוף געטון.

אז שפעט איז ארויס אין זיין קאיוטע, האט ער איהם געפרעגט:

— אלס ווער שיקען מיר? — מיר זענען פערפאלגט, הערסט?

— מיר פאהרען אלס שווייצארישע גרענעץ־וואך. מען האט מיך געווארענט, אז די דייטשען וועלען היינט זיין אין בעוועגונג. דעריבער האב איך געגעבען א בעפעהל, מען זאל פון דארט ארויסציהען די אנדערע צוויי דאמפערס. איינער שווימט הינטער אונז, און די צוויי איבעריגע פון דער רעכטער און פון דער לינקער זייט. קיינער וועט זיך נישט אדורכשטופען צווישען אונז. אזבערגעשעס זענען מיר שוין אויף די שווייצארישע וואסערען.

— וויפיל פערדינסטו א יאהר, וואס דו זארגסט זיך אזוי שטארק וועגען מיין פערזאן? — האט מארקיזע געפרעגט מיט א טאן פון שנאה אין קול.

— גענוג! — האט שפער געענטפערט — אבער דאס איז נישט דערפאר.

— וואס דען — פון ליבע? — האט זיך מארקיזע געשוימט — האסטו בדעה צו שלאפען מיט מיר? איז דאס אנ'אויסדרוק פון מענשען־ליבע, וואס באפט אייך, שוויצארען, אזוי שעהן צום פנים זינט דער מלחמה?

— יא, — האט שפער קורץ געענטפערט.

— איך האב א האלבען פירטעל מיליאן ביי מיר אין פארטפעל. ווען דו וואלסט געהאט מוט מיך צו דערשטיקען, וואלסטו עס געטון. אבער דו האסט נישט קיין מוט. דאס איז אלץ. דאס איז די גאנצע מענשליכקייט און ליבע. דאס לעצטע יאהר האסטו פערדינט ביי מיר 85667 מארק, און עפעס הינטען־ארום... איז עס גענוג, דו זאלסט נישט וועלען דער'הרג'ענען קיין מענש?

— יא! — האט שפער פראסט געענטפערט.

— דעמאלט בזטו א קנעכט. מיין קנעכט. דו הערסט: מיין שקלאף.

— איך הער.

— זאל איך דיר צושלאגען ס'פנים? ניין, איך וועל מיין הויט נישט אנרוהרען מיט דער הויט פון א שקלאף. איך וועל אויף איהר בלויז א שפיי טון.

אין זעלבען מאמענט האט דער מאטאר אויפגעהערט צו ארבייטען. אויך דער טומעל פון די דאמפערס הינטער זיי איז ענטשוואונדען געווארען אויף א געוויסער צייט.

— פארוואס פאהרען מיר נישט? האב איך נישט געגעבען קיין בעפעהל? — האט מארקיזע געפרעגט מיט צארן.

— עס זענען נישטא קיין סיגנאלען אויפ'ן ברעג.

ערשט דעמאלט האט זיך מארקיזע בעהערשט. ער איז אויפגעשטאנען, האט פערקריצט די ציין און געפרעגט:

— וואס איז געשעהען?

— מיר מוזען ווארטען. אויף סולים'ען קאנען מיר זיך פערלאזען. עפעס האט געמוזט געשעהען.

— נו, מיר ווארטען. האט איהר גאנץ גרייט?

— יא. אבער אז עס וועט נישט קומען קיין סיגנאל, איז בעסער צו פערלאזען דעם דאמפער און ארויבער אויף דעם שיפעל. מיר קאנען דערווייל צושוואומען צו אנ'אנדערען דאמפער.

הינטער ראמאנסהארן האט געווארפען א שיין עפעס א רעפלעקטאר. ער האט געשיקט שטראהלען אין הימעל, ווי א רוזיגער זייל פון ליכט. דער זייל איז אראפגעפאלען, דרעהענדיג זיך אין דער פינסטערניש, ווי ער וואלט עפעס פארזוכט און לאנג געזוכט אין וואסער. דערנאך האט ער זיך ווידער גיך אויפגעהויבען צום הימעל און נאך גיכער אראפגעפאלען אויפ'ן ארט, וואו מארקיזע האט אפגעשטעלט דעם דאמפער.

דעם דאקטאר האבען די פיס געציטערט פון אונגעדולד.

אבער פלוצלינג איז דער זייל ליכט געבליבען הענגען איבער א הויז אין ראמאנסהארן, דארט, וואו עס איז געשטאנען ביים ברעג א נייע קירכע. דערפון האט מארקיזע געדרונגען, אז אנ'אנדערער דאמפער, א פרעמדער, מוז זיך געפינען ווייט הינטער ראמאנסדארף און דער וועג איז פאר זיי אהן געפאהר. זייער דאמפער איז געבליבען און שאטען. אויפ'ן ברעג זענען געהאנגען עטליכע לאמפען פון באהן־וואקזאל, איינגע ווייט אפגערוקט פון דער אנדערער. זייער אפגלאנץ האט ווייט זיך אפגעשפיגעלט אויף דעם שווארצען וואסער, ווי בלייך־בלישטשענדיגע מתים וואלטען זיך גע־ווינט אויף די כוואליעס, דא אונטערטויכענדיג זיך און דא ארויסקומענדיג אויפסניי.

אבער מארקיזע האט זיך איינגעשפארט. ער האט שטרענג געזאגט:

— ניין, מיר בלייבען. זאג דארט געהער'ן, אז ער זאל די לופט־דרוק־רעהרען אנבינדען נעבען מאטאר.

אין דער קאיוטע האט זיך געפינען אנ'אפאראט מיט נויפט־גאזען. מארקיזע האט ארויסגעצויגען די קושקע. דער ווינד איז נעגאנגען פון צפון־מזרח. דאס איז געווען גוט, ער האט אנגעגרייט פאר זיך און זיינע חברים מאסקעס און האט געפרובט דעם קאראק אין אפאראט.

פון ברעג האט זיך פלוצלינג געוויזען ליכט, עס האט זיך שנעל פערלאשען, האט זיך ווידער בעוויזען און צימערנדיג האט עס נישט אויפגעהערט צו לייכטען.

דער מאטאר האט אויפגעגעבען א ברום געטון. און באלד האט דער דאמפער זיך ארייננעגליטשט אין א טאל, זיך נאכגעמאכט א וועג צווישען געדיכטע צווייגען און ענדליך שטיל אנגעקומען צום ברעג. דער מאטאר איז שטיל געווארען, עפעס א מאן האט פון ברעג דערלאנגט א צייכען.

דא האט מארקיזע געהערט ארויסרעדען דעם נאמען דאקטאר עבענהויזל.

— יא, — האט ער געענטפערט — זאל ער ארויף דא אויפ'ן דעק.

דאס געשטאלט איז ארויף אויפ'ן דעק.

— דאקטאר מארקיזע, דאס בין איך, עבענהויזל. איך קום גלייך פון ציריך. מיין אויטא איז שולדיג, וואס סולים האט נישט געגעבען צו דער צייט דעם סיגנאל. גרענעץ־וואך־אויטאמאבילען שרעקען לעצטענס יעדע נאכט און דער גאנצער געגענד ארום. האט איהר דערהאלטען מיין דעפעשע? עפעס האט געמוזט געשעהען. דער שרייבער האט מיך געווארענט. ער האט נישט געקאנט ערקלערען, וואס עס איז געשעהען. ער האט זיך בלויז דערוויסט פון זיין ביורא־שעף, אז עס איז עפעס אנגעקומען פון דער מינכענער פראקוראטור דורכ'ן גענעראל־קאנסולאט.

— א! — האט מארקיזע א ברום געטון דורך צונויפגעקריצטע ציין — דאס איז שוין ווידער דא דער פראקוראר פאן ווענק. ווארט, הער פראקוראר!...

דערנאך האט ער זיך געווענדעט צו עבענהויזלען.

— איך האב זיך נאך קיינמאל נישט געפינען אויסער געפאהר און בין נאך קיינמאל נישט פערלוירען געווארען אין איהר.

(האט ווייטערע פאלגט)

לעאָ מאָצקין רעדט אויפ'ן מינדערהייטס-קאָנגרעס וועגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

נענף, 27. (ספּ) אויפ'ן מינדערהייטס-קאָנגרעס האָט לעאָ מאָצקין געהאַלטען אַ רעדע וועגען די פּאָגראָמען אויף יודען אין לימאַ און פּאַלעסטינאַ. ער האָט געפאָדערט, אַז דער קאָנגרעס זאָל בעהאַנדלען די פראַגע וועגען שוצען דאָס לעבען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין אַלע לענדער.

ענגלישער אמבאסאדאר דריקט אויס בעדויערונג סטימסאנען.

לאָנדאָן, 27. (ספּ.) דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן האָט היינט בעזוכט דעם אַמעריקאַנער אויסערן-מיניסטער סטימסאָנ'ען, כדי פערזענליך איהם אויסצודריקען זיין בעדויערן צוליב'ן טויט פון די אַמעריקאַנער בירגער, וואָס זענען אומגעקומען אין א"י און בכדי מיט איהם אַרום צורעדען די אַלגעמיינע סיטואַציע. פון אַלע טיילען פון די פעראייניגטע שטאַטען קומען אָן און שטאָט-דעפּאַרטאַמענט רעזאָלוציעס און פּעטיציעס, וואָס פאָדערן אַ אינטערווענץ פון אַמעריקאַ.

תענית צבור אין ניו-יארק.

ניו-יאָרק, 27 (יט"א) דער ניו-יאָרקער „ועד הרבנים" האָט בעשטימט אַ יום כפור קטן (תענית צבור) אויף דעם 4 סעפּטעמבער.

געשטארבען דער סוחר לעדערמאַן.

בערלין, 27. (ספ.) דער וואַרשאַווער סוחר לעדערמאַן, וואָס איז פערוואונדעט געוואָרען בעת דער באַהן-קאַטאַסטראָפע ביי קעלן, איז היינט געשטאָרבען אין שפּיטאָל.

—0—

די אמעריקאנער יודען אין ארץ-ישראל

(ענדע פון זייט 8).

אַז איך האָב אויף דעם אויפמערקזאַם געמאַכט דעם נייעם מנהל פון רעננה מ. ב. האָט ער מיט אַ שמייכעל געענטפערט: אַז ווען רעננה וועט ווערען אַזוי גרויס ווי תל-אביב וועט מען אפשר דער-מאָלט אויך קלערען די אויפשריפט אַראָפצונעמען.

לעת עתה אָבער בעשטעהט טאַקע „רעננה" נאָך פון אַ לאַנגע גאַס און עס וואוינען דאָרט פּערלויפיג 50 משפחות. לויט אַ נייעם סיסטעם איז „רעננה" גע-בויט. יעדער קאָלאָניסט האָט זיך ביי זיין הויף די ביאַרע, אַזוי אַרום וועט ער ריוח האָבען אין צייט פון געהן צו דער אַרבייט און ער וועט קענען די ביאַרע בעסער אָפּהיטען. צוליב דעם האָט די קאָלאָניע בעקומען אַ מאָדערנעם אויסזעהן. אַ מין „פּונפטע עוועניו" אין ניו-יאָרק.

דאָס אויג אָבער ציהט תיכף אַהין צום „בית-עם", וואָס די קאָלאָניע האָט אויס-געבויט. דאָס שעהנע געמויערטע הויז ציהט אויף זיך אויפמערקזאַמקייט. דאָרט איז קאָנצענטרירט דאָס גאַנצע געזעל-שאַפטליכע לעבען פון דער קאָלאָניע. דאָס הויז נעמט אַריין: אַמבולאַטאָריעס פון „הדסה", קינדער-גאָרטען, שולע, בית-הכנסת, ביבליאָטעק און עס איז אינ-טערעסאַנט צו זעהן אַז אַליין נאָר נאָך דאָרטען האַנד ביי האַנד, אַז ביים ענגיר שטעהט אויף איין זייט דער ארון מיט די ספרי תורות און אויף דער צווייטער זייט דעות קענט איהר דאָרטען טרעפען מכל המינים, ווען למשל מען דאַרף קומען דאַווענען און ווען מען קען זיך פערשריי-בען אַלס מיטגליד אין דעם ספּאָרט-פער-איין „פּינג-פּאָנג". דאָס בעווייזט, אַז די מענשען דאָרטען האָבען זיך אויסגע-לערנט ניט בלויז צו קענען שעצען זייערע אייגענע אידעאַלען און געפיהלען נאָר אויך דעם צווייטענס.

נאָר אונטערעסאַנט איז די טאַקע די קליינע ביבליאָטעק, וואָס די קאָלאָניע פערמאָגט שוין, כמעט די בעסטע און גרעסטע ענציקלאָפּעדיעס אין העברעאיש און אין ענגליש איז אין דער ביבליאָטעק פאַראַן, מען האָט דעם איינדרוק, אַז די קאָלאָניסטען טוען ניט די מינדעסטע אַרבייט אָהן דער הילף פון דער — ענצי-קלאָפּעדיע, נייע „פּראַנצויזישע ענצי-קלאָפּעדיסטען זענען דאָרט אויפגעטרעטען".

דער פאָרשטעהער פון דער קאָלאָניע, דער געוועזענער רעדאַקטאָר דער „שבת-פּאָסט", וואָס איז אַמאָל אַרויס-געגאַנגען אין מינסינגטאָן נעמט מיר ווייזען די קאָלאָניע, אַ מאָדנער טיפּ איז אָט דער געוועזענער רעדאַקטאָר דער העֶר ה. לאַזאַר, עפּעס איז ביי איהם פער-איינינט רעליגיע מיט סאָציאַליזם צו-זאַמען. אָט דאָרט ווייזט ער מיר אָן מיט פינגער אויף אַ גרויסען שטיק פעלד — וועט מען אויסבויען דעם אַרבייטער קוואַרטאַל פאַר די אַרבייטער, וואָס גע-פינען זיך שוין דאָ לאַנג אויפ'ן אָרט. און דאָרט — ווייזט ער מיר אַ ווייטער, וועט מען אויסבויען נאָך אַ מאָדערנע מקוה, אָבער זי וועט אויך זיין כשר, און אַזוי געהענדיג פיהרט ער מיר אַריין אין אַ ווייןגאָרטען, וואו גרויסע רויטע טרויבען קוקען אַהער פון צווישען די בלעטער ווי אויגען פון קינדער. „אָט דאָס זענען אונזערע טרויבען, וואָס מיר האָבען אַליין פערפלאַנצט" — זאָגט מיט פרייד דער מנהל פון דער קאָלאָניע מ. ב. מען טאָר זיי אָבער נאָך נישט עסען, זיי זענען ערלה אונגעאַנצען דריי יאָהר אַלט, איך מוז זיך מתודה זיין, עס האָט מיר עפּעס געצויגען צו טון

אַזאַ מין עבירה ווי צו עסן ערלה אינגזער אייגענעם איז אויסגעקומען זיך צוריקהאַל-טען פון אָט אַזאַ מין עבירה? ווער פון אונז האָט אין גלות פערפלאַנצט אַ נייעם גאָרטען? אָבער, אַז איך האָב אַ יוזק גע-טון אויף דעם רעליגיעזען סאָציאַליס-טישען פאָרשטעהער פון דער קאָלאָניע און דערזעהן זיינע שמאַכטענדיגע אויגען וואָס זעהן „קאָלאָניע פערמאָגט שוין אייגענע טרויבען", האָב איך זיך פון אָט דער עבירה צוריקגעהאַלטען. אויב זיי קענען זיך אָפּזאָגען פון ניט נהנה זיין פון זייערע גרויסע שטחים ווייןגערטנער וועל איך אויך אויף מיין שמעקעל טרוי-בען פערציכטען, פאַר דאָס, האָבען מיר זיך צוגעכאַפּט צו די וואַסער-מעלאָנען, וואָס די קאָלאָניע פערמאָגט שוין ביז 500 דונאַם, די זאַפטיגע, די רויט-פלייי-שיגע מעלאָנען האָבען געמאַכט פער-געסען די „ערלה טרויבען".

אַז מיר האָבען זיך געלאָזט געהן צום דריטען וואַסער-רעזערוואואַר, וואָס די קאָלאָניע בויט איצט אויס, האָבען מיר אויפ'ן וועג בעגעגענט אַן אַמעריקאַנער יוד, וועלכער איז נאָר-וואָס געקומען אַהער פון אַמעריקאַ און ער האָט זיך אַליין געקומען בויען זיין באַראַק. לעבען באַראַק געפינט זיך די רעננה „וואָלקען קראַצער", וואָס בעשטעהט פון איין שמאָקינג-הויז, אַביסעל ווייטער איז פאַר-האַן דער „קאַסינאָ" פון רעננה, וואָס בעשטעהט פון אַ פּשוט'ער „גאַזוז-בוד-קע". דאָרט איז נאָך לעת עתה דאָס לי-בעס-אָרט פאַר דער רעננה'ער יוגענד, ביז עס וועט אויסוואַקסען דער גאָרטען וואָס די קאָלאָניע האַלט ביים פלאַנצען.

אין דער קאָלאָניע געפינען זיך שטאַ-ביל 06 אַרבייטער. אַלע האָבען אַרבייט. עס דאַרף דאָ פערציכנעט ווערען, אַז רעננה איז געווען די ערשטע פון די

קאָלאָניעס, וואָס האָט אונדז געהעכערט דעם אַרבייטס-לוין פון 17 און אַ האַלבען פּיאַסטער אַ טאָג אויף 20 און פאַר מויער-אַרבייטער 30 פּיאַסטער. די בע-ציהונגען צווישען די אַרבייטער און די קאָלאָניסטען זענען זעהר גוטע און די אַרבייטער האָבען טאַקע, אַז די געזעל-שאַפט אחוזה א' דורך וועמען רעננה איז געגרינדעט געוואָרען וועט טאַקע היי-יאָהר פערווירקליכען דעם פּלאַן פון אויס-בויען אַנ'אַרבייטער-קוואַרטאַל. פון דעם נייעם וואַסער-רעזערוואואַר זעהט מען די גאַנצע קאָלאָניע, וועלכע פערמאָגט 18 טויזענד דונאַם און די נייע 4 טויזענט דונאַם, וואָס די געזעלשאַפט האָט איצט צוגעקויפט. אונגאַנצען האָט די געזעל-שאַפט צו פערקויפען נאָך 5 טויזענד דו-נאַם. ביאַרעס זענען פערפלאַנצט געוואָ-רען 13 הונדערט דונאַם. די ביאַרעס בע-שטעהען פון 50 און 25 דונאַם. אויך פאַר די מיטגלידער וואָס געפינען זיך נאָך פערלויפיג אין אַמעריקאַ, פערפלאַנצט די געזעלשאַפט ביאַרעס, אָבער אַז מען הויפט נאָר אָן צו בעלעבען זייער נחלה, פערבינדען זיי זיך שוין מעהרער מיט ארץ ישראל און אַ טייל מיטגלידער שוין קען טאַקע גלייך אַהער זייערע קינדער זיי צו דערציהען אין דער קאָלאָניע.

גאַנצע פלעגער האָט דער נייער מנהל מ. ב. וואָס אַז איהר הערט זיי, מיינט איהר לכתחילה, אַז עס רעדט צו איך אַ חסידישער פאַנטאַזיאָר, אַזוי ווי עס קען נאָר אַ קאַרלינער חסיד, אָבער אַז עס הויבט אָן צו ענטוויקלען זיין פּלאַן וועגען גרינדען אַ באַנק צו פערלייכטערן די נויט-בעמיטעלטע מיטגלידער, וועלכע גרינדען אַ פערוויילונגס-גאָרטען, הויבט איהר אָן גלויבען אין אַלץ. ער רעדט מיט התלהבות און אויבערצייגענד.

יונג איז נאָך „רעננה" אין גאַנצען 6 יאָהר אַלט, אָבער שוין היינט ווייזט זי אַרויס בולט'ע סימנים, אַז זי וועט זיין דער צענטער פון גאַנצען „עמק השרון".

א שכור שיסט זיך מיט א רעוואלווער
אבער די קוילען ווילען איהם נישט נעמען

(§) אויף פשעגנדזעלניאַנאַ 39 וואוינט אַ קריסטליכע פאַמיליע פּיאַסקאָווסקי. דער קאָפּ פון דער פאַמיליע איז אַ גוי-טער פערדינער, דאָס אונגליק איז, וואָס ער פערטרינקט די גרויסע פערדינסטען. אַז זייענדיג שכור איז ביי איהם אַ קליי-ניגקייט אויפצוהויבען אפילו די שרעק-ליכסטע אוואַנטורע.

נעכטען אָוועגד, ווען ער איז אַהיים-געקומען אַ טויט-שכור'ער, האָט ער, אויסטועגדיג זיך צום שלאָפען-געהן, אַריינגעשאָסען זיך אַ רעוואָלווער-קויל אין שלייף אַריין. ווען זיין אַלטע מוטער און פרוי זענען צוגעלאָפען איהם רא-טעווען, האָט ער נאָכאַמאָל געוואָלט אין זיך אַריינשיסען. חיות ווי זיי האָבען איהם געוואָלט שטערען דערין, האָט ער ביידע פרויען געוואָלט דערשיסען. זיי זענען דערנאָך אַרויסגעלאָפען פון שטוב אונדעם האָט זיך געהערט אַ צווייטער שאָס, אָבער די וואונדען זענען נישט געווען שטערבליך. שפּעטער לסוף איז דער אוואַנטוריסט אַרעסטירט געוואָ-רען.

אַ צימער צו מיטען

נעגען גוט דירה - געלד אין דער געגענד פון נאָוואָמיעסקאַ ווערט געזוכט. באַלדיגע אָפּערטען אָפּצוגעבען אין אדמיג. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער ש. ב.

אנאנסירט נאר אין „לאדזער טאגעבלאט"

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז די איינשרייבונגען פאַר שילער קומען פאָר פון 25 - 31 אויגוסט ה. י. אין די שעה'ן צווישען 10—12 פאַרמיטאָג.

נייע שילער און שילערינס פון אַמאָליגען שאַקינ'ס גימנאַזיום מוזען זיך מעלדען פערזענליך און פאָרלעגען די דאָקומענטען.

איינטריטס-עקזאַמענס וועלען פאָרקומען ד. 1 און 2 סעפּטעמבער 9 אַ זייגער אין דער פריה.

דירעקציע און פערוואלטונג

פון מענער-גימנאַזיום ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאַפט צווישע יודען אין לאדז, פּאָמאָרסקאַ 48.

Z prawami Gimnazjum Państwowych

Żeńskie Gimnazjum Tow. „Kultura"

w Łodzi, Piotrkowska 85

איינשרייבונגען אין אַלע קלאַסען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך פון 10—1 נאָכמ.

נידריגער אָפּצאָהל. נידריגער אָפּצאָהל.

פאַר קינדער פון מלוכה-בעאַמטע בעצאָהלט דעם שכר-למוד דער מלוכה-אוצר. פאַר קינדער פון טראַמוואַי-אָנגעשטעלטע, בעאַמטע און מאַגיסטראַט-אָנגעשטעלטע—די ענטשפּרעכענדע אינסטיטוציעס.

דער לימוד אין דער בעוואוסטער

7-קלאסיגער קנאבען-שולע פון יצחק גאלדבערג

אַלעע 1-טער מאַי (פּאַסאַזש-שולץ) 16,

הויבט זיך אן ד. 1-טן וורזשעשיען (כ"ז מנ"א הבע"ל).

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים קומען פאָר אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאָכמיטאָג. דאָס לעהרער-פּערסאָנאַל פאַר די למודי-קודש פון התחלת-קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, תוספות, ווי אויך לה"ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול-יאָהר צוזאַמענגעשטעלט פון די בעסטע פּעדאַגאָגען אין אונזער שטאָט—מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי-חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט'ן פּראָגראַם פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאַכלייט. נעמענדיג אין בעטראַכט די איצטיגע שווערע מאַטעריעלע לאַגע אין אונזער שטאָט, צוליב וואָס פיל וועניגער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קענענדיג שיקען זייערע קינדער אין פּריוואַט-שולען אָדער קאָנצעסיאָנירטע חדרים, צוליב דעם פאַר זיי צו הויכען שכר לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אָפּצו-געבען אין די פּאָוושעכנע שולען, ווערען פאַר די לעצטע

• די פרייזען ערמעסיגט ביז 50 פראצענט. •

8-קל. רעליגיעזע גימנאזיום

— פון די געזעלשאַפט —

„תורה ודרך ארץ"

אין לאדז, צעגעלניאנא 60.

איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאָר טעגליך פון 9 ביז 1 אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום

די דירעקציע.

מיט די רעכט פון רעגירונגס-גימנאזיום

8-קל. מעדכען-גימנאזיום „וויעדזא"

„WIEDZA"

וואָלטשאַנסקאַ 62 :: טעלעפאָן 75-38.

אָנמעלדונגען פון ניי-איינטרעטענדע שילערינס נעמט אָן טעגליך דער סעקרעטאַריאַט פון 10—1 און פון 5—7. די צוזאַמענקונפט וועלען פאָרקומען אין סעפּטעמבער

דירעקטאָר

B. JUDELEWICZ.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער היילקאַבינעט-קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 אַ זייגער ביז 9 אָוונד

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאטעס

Poszukuję

pannę do ażurków ręcznych (mereżki)

Zawadzka 27, Bleiweis, od 6-ej p.p.

[illegible]

קאמוניקאט.

די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאָדז איז מודיע, אַז זי האָט בעשטימט 4 יעהרליכע סטיפּענדיעס, צו 1200 זלאָטעס יעדע, פאַר שילער פון די וועלטליכע און תלמוד'ישע הויכשולען.

חוץ דעם טרעט צו די פערוואַלטונג צו פערטיילען שטיצעס אויף שכר-למוד פאַר קינדער פון די חדרים פון די פאָלקס- און מיטעל-שולען.

די גענויערע פּרטים געפינען זיך אין דעם ערשטען נומער פון-דער „כראָניק פון דער יודישער קהלה אין לאָדז" וועלכע מען קאָן גאַנץ אומזיסט בעקומען אין דער קהלה-קאַנצעלאַריע פּל. וואָלנאָשטשי נומ' 6 אין די אַמט-ליכע שעה'ן פון 9—15 נאָכמיטאָג.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej

18 POŁUDNIOWA 18.

איינשרייבונגען פון נייע שילערינס ווערען אָנגענומען טעגליך פון 2-12 און פון 5-7 אָוו.

Montessori לויט סיסטעם פון פּראָפ. „Dom Milusińskich" — ביים גימנאַזיום

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 18.